

LAOSO OPERACIJA

PASISEKĖ AR NEPASISEKĖ?

Pranešimai iš Laoso sudaro išpūdį, kad Pietų Vietnamo invazija į Laosą baigiasi ir dar ten veikiančios jėgos bus atitrauktos ateinančių savaitių bėgyje, nelaukiant liūčių periodo, kuris turėtų prasidėti gegužės mėn. Pagal tuos praneši-

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

mus, Pietų Vietnamo jėgos, kurios susidarė netoli 20.000 vyrų, užmušta (iki kovo 13 d.) 726 kariai, buvo sužeisti 2.763 ir 165 dingę be žinios. Prie to skaičiaus dar rei-

kia pridėti 60 visiškai su naikintų amerikiečių helikopterų ir kelis lėktuvus. Dalinai sužalotų helikopterų ir lėktuvų skaičius siekia šimtus. Priešo buvo užmušta 8.208.

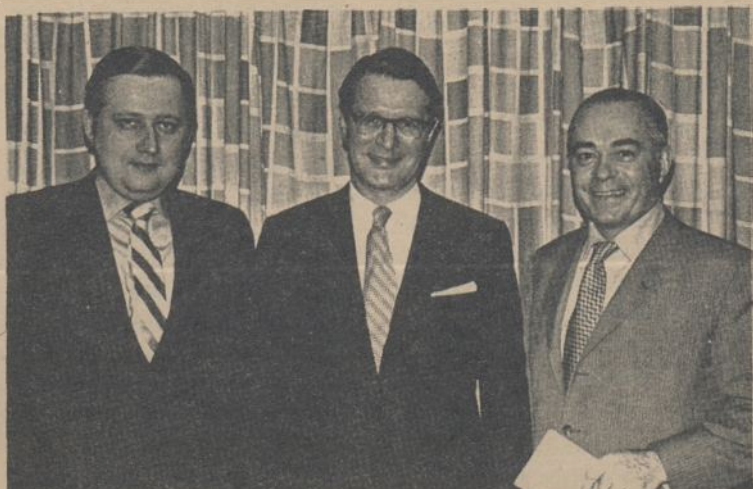
Šitie skaičiai ir faktas, kad vietnamiečiai vis dėlto nepajėgė visiškai perkirsti Ho Čimino kelių reizinį t.y. pasiekti Tailando sieną, kelia klausimą ar tą operaciją iš viso verta buvo pradėti. Jei vienas iš svarbiausių siekių buvo įrodyti Pietų vietnamiečių sugebėjimą patiems susidoroti su Šiaurės Vietnamo agresija, tas siekis vargiai buvo pasiektas, nes beveik kiekvienas kautynės nulemdavo amerikiečių aviacijos pagalba. Toji talka buvo teikiama sunkiausiose sąlygose (už tatokie dideli lėktuvų nuostoliai), nes kautynės vyko dažniausiai džunglėse per kurių 'stogą' sunku buvo bet ką -- draugą ir priešą -- įžūrėti, kas savo keliu pridėjo ir prie to, kad nuo aviacijos nukentėjo ne tik priešas, bet ir šimtai Pietų vietnamiečių. Be to, ir priešas laikėsi kitos taktikos. Jei Pietų Vietnamas ir Cambodijoje, jis susidūręs su stipresnėmis jėgom, tuojau pasitraukdavo, čia -- Laose -- priešas stėjo įkautynės ir žygiavimą priešą labai apsunkino ir pagaliau sustabdė. Visą tai perša mintį, kad patirti nuostoliai nepateisino padėtų aukų.

Iš kitos pusės JAV ginkluotų pajėgų štabų viršininkų šefas Adm.rolas Thomas Moorer pabrėžė aukščiau nurodytus spėjimus invazijos tikslus. Kalbėdamas sekmdienį per televiziją jis teigė, kad Pietų Vietnamiečiai "pildė iš pat pradžių priimtą planą ir

Čiurlionio ansamblio tautinių šokių grupės šokėjai, kurie kartu su kitais ansamblių dalyviais išvyko į Pietų Ameriką. Vidury sėdi šokių grupės vadovai M. Leknickas, J. Kavaliūnaitė ir ansamblio vadovas muz. A. Mikulskis.

SUSITIKIMAS SU JAV HEW SEKRETORIUMI

Iš kairės senatorius Wm. Saxbe spec. asistentas inž. Raimundas Kudukis, JAV HEW (Sveikatos, Švietimo ir Viešosios Gerovės) sekretorius Elliott Richardson ir Tėvynės Garsų radijo vedėjas bei Tautybių Sąjūdžio egzekutyvinio komiteto narys Juozas Stempušis.

Prezidento Nixono kabineto narys HEW sekretorius Elliott Richardson lankėsi Clevelande ir susitiko su Amerikos Tautybių Sąjūdžio egzekutyvinio komiteto, kuriame vadovauja Cuyahogos apskrities kontrolierius Ralph Perk. Sąjūdžio politinės komisijos vadovas J. Carroll universiteto prof. Michael Pap (ukrainietis), sąjūdžio generalinis sekretorius Raimundas

Kudukis, Notre Dame ir kolegijos dėstytoja Elena Vasiliū (rumunė) ir adv. Nicholas Bucur (rumunas) įteikė HEW sekretoriui raštus, kuriuose išdėstyti preliminariniai pasiūlymai, kaip federalinė vyriausybė galėtų padėti tautybių laikraščiams, mokslo ir meno kūrybai bei išlaikyti gyvas etnines bendruomenes. Prof. Michael Pap, apžvelgęs JAV politikos vingius nuo II Pasaulinio karo, rekomendavo, kad Valstybės Departamente būtų reikšmingoje pozicijoje asmenų, kurių kraštai yra okupuoti Sovietų Sąjungos. Tokių politinių ekspertų patirtis su komunizmu ir padėties už geležinės Uždangos istorinis ir tikrovinis pažinimas padėtų išvengti klaidų (čia buvo palieštas ir Simo Kudirkos įvykis). Padarius pranešimus, pirmininkas Ralph Perk pristatė septyniolikos tautybių egzekutyvinį komitetą ir pareiškė: "Mes nesame nei militantai, nei revoliucionieriai. Tačiau mes esame vieningi ir tvirtai apsisprendę saugoti savo tautinės kilmės kultūros turtus ir savo protėvių žemės ir Amerikos laisvę."

HEW sekretorius atskirdamas pripažino, kad Amerikos istorija yra etninių bendruomenių istorija ir kad jų įnašas šiam kraštui yra labai reikšmingas. Jis pažadėjo susipažinti su įteiktais dokumentais, pristatyti juos prezidentui ir kabineto nariams. Sekretorius Richardson taip pat pridūrė, kad jo politinėje karjeroje jam reikšmingai yra padėję Bostono lietuviai. (rž)

NEPASITENKINIMAS PABALTYJY

Nepasitenkinimo reiškiniai Baltijos valstybėse -- tai skelbia Italijos laikraščiai. Tai turėjo ryšio su Simokaičių byla Vilniuje, teismo mirties nuosprendžiu ir vėliau įvykusių mirties bausmės pakeitimu stovyklos darbų bausme. La Provincia, Cremona mieste leidžiamas dienraštis š.m. sausio 22 d. antraštėje pabrėžė: "Maskva engia nerusiskąsias mažumas" ir ki-

kelsis iš vietos į vietą... pasiekti savo tikslą, kuris buvo sustabdyti reikmenų tekme iš Šiaurės Vietnamo". Toliau jis nurodė, kad niekas negalės nustatyti termino tom operacijom ir panašios rūšies operacijos galinės būti prarastos ir kitur, kur jos tik žada daugiausiai naudoti (offering the most benefit).

Žinia, niekas negali reikalauti iš kariuomenės vadų, kad tie iš anksto ar karo metu, išsakytų visus savo tikslus. Tačiau politiškai rasti būtų buvę geriau, jei dabar Moorer'io išsakyti tikslai (Nukelta į 2 psl.)

toje antraštėje nurodo: "Lietuviai, latviai, estai, ukrainiečiai, lenkai reiškia nacionalistines pažiūras ir nesutinka lengvai priimti Maskvos hegemoniją". Laikraštis toliau rašo, kad ypatinai neramios esančios Baltijos valstybės. Šis dienraštis ir Genovos "Il Cittadino", straipsnyje "Lietuviai, nuteistas mirti" pasakoja apie Vakarų laikraštininkus, kuriems su vargupavyksta apsilankyti Vilniuje ar

Rygoje. Jie stebi gamtą, meną ir... sekamas kiekvienas tų žurnalistų žingsnis. Laikraštis teigia, kad sudarant pagrindinio socialdemokratų judėjimo programą, buvo prisidėję ir Baltijos kraštų gyventojai.

"Il Globo", Romos dienraštis, rašęs apie Simokaičių bylą ir mirties nuosprendį, savo antraštėje pažymėjo: "Viešas tautų nepasitenkinimas Baltijos jūros šrietyse". (E)

POTMOS STOVYKLOJE

Sovietų priverčiamojo darbo stovyklų aprašymai tebeskelbiami Europos ir kitų kontinentų spaudoje. Pastaruoju metu kalinių gyvenimas stovyklose plačiai pavaizduotas Italijos, D. Britanijos ir kt. kraštų spaudoje.

Italijoje, Bolognos mieste leidžiamas dienraštis "Il Resto del Carlino" per visą puslapį pakartojo britų "The Observer" idėtas Peter Reddaway išpūdžius -- pasakojimą apie Potmos ir kt. darbo stovyklų kalinių gyvenimą bei liki-

mą. Italijos spauda apie Potmos stovyklą, Mordovijoje, rašo jauną pirmą kartą.

Ši kartą Bolognos dienraštis paskelbė apie visos eilės kalinių -- stovyklų įnamy likimą. Aprašomas ne tik Ginsburgo, Galanskovo ir kitų protesto prieš režimą reiškių gyvenimas stovykloje, bet rašoma ir apie kelis kalinius -- Baltijos valstybių buvusius gyventojus. Pvz., paminėti du latviai: Jan Kapitšins, stovykloje miręs 1970 m. sausio 16 d. ir buvęs 52 m. amžiaus. Jis buvo nuteistas darbams stovykloje 15 metų, nes "buvo priešingas savo krašto rusinimui". Kitas latvis, tai poetas Victor Kalniņš, nubaustas 10 metų bausme stovykloje, 1962 metais, nes "dalyvavo šovinistiniame judėjime".

Lietuvio kalinio pavardė nenurodyta, tik pažymėta, kad sovietų pagrindinio leidinio "Kronika" žiniomis, lietuvis kalins, buvęs vienoje patalpoje su estu, pasikoręs.

Straipsnyje šešios nuotraukos, jų tarpe abiejų latvių -- mirusio Kapitšins ir rašytojo Kalniņš. Dar idėtas didelis žemėlapis -- čia nurodyti Mordovijos priverčiamojo darbo stovyklų paskiripastatai, gretimos upės, geležinkelio mazgo stotis, nurodyti ir pastatų, kuriuose gyvena nuteistieji, numeriai bei nuotoliai kilometrais. (E)

Kas nauja Pasaulyje

• THOMAS E. DEWEY, buvęs New Yorko gubernatorius, kelis kartus bandęs būti respublikonų kandidatu į JAV prezidentus, kovo 16 d. mirė nuo širdies smūgio, Miami Beach, Fla., sulaukęs 68 metų amžiaus.

• PIETŲ VIETNAME ir Tailande atrastos didelės naftos versmės, kurios galės pakeisti Indokinijos likimą. Gen. Beaufre, karinis kritikas, prancūzų laikraštyje Le Figaro rašo, kad tai galės pakeisti Amerikos politiką Azijos pietryčiuose. Jei dar vakar Amerika ten gynė ideologines pozicijas, šiandien jau reikalingas bus neprileisti kinų komunistų prie tų Azijos pietryčiuose atrastų turtingiausių naftos versmių ir Indokinijos karas, atrodo, dar greitai pasibaigs.

• KINŲ kariniai lėktuvai, MIG 21 kopijos, pastebėti Viduržemio jūros padangėje, skraidą iš savo bazių Albanijoje. Jie gaminami serijomis slaptai Tch'e'eng-tou be Maskvos leidimo. Kinija, atsiųsdama juos į Albaniją, ne tiek nori grasinti Graikijai, kuri yra NATO narė, kiek pademonstruoti prieš sovietus savo buvimą Viduržemio jūros baseine.

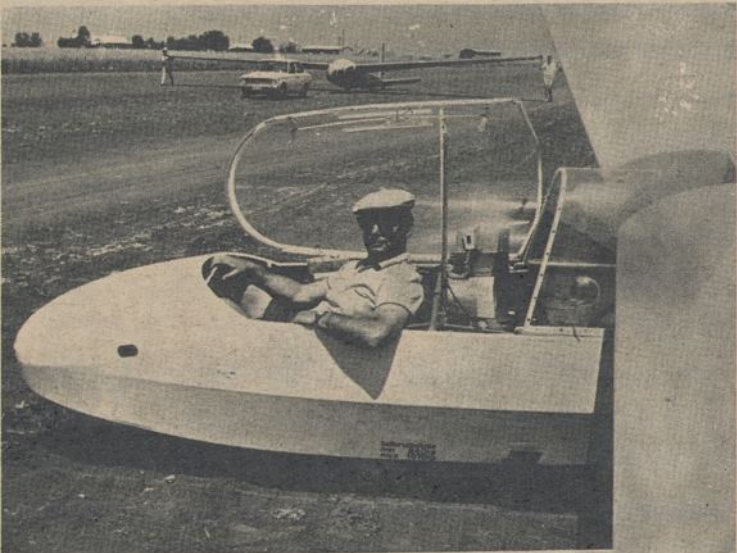
• BRIUSELYJE vykusiame žydų kongrese pasakojo tokį anekdotą "Kas atsitiktų, jei komunistai užimtų Saharą? Atsakymas: pirmuosius penkiasdešimt metų nieko. Paskui pritrūktų smėlio".

Lietuvių Studentų Sąjungos atsikūrusio Detroito skyriaus studentai savo susirinkime svarstė kokią priemonę reikėtų imtis, kad Lietuvos vardą dar daugiau išgarsintų. Sėdi iš kairės (priekyje): Nijolė ir Virginija Giedrūnaitės. Pirmoje eilėje: sekretorė Rita Skrebutėnaitė, pirmininkas Robertas Selenis, išdėlininkas Kastytis Karvelis, Vytautas Reklis, Aldona Tautkevičiūtė, Ramūnė Stonytė. Antroje eilėje: vicepirmininkas Linas Mikulionis, Vitas Sirgėdas ir Edvardas Kasputis. K. Sraugausko nuotrauka

Australijos padangėje

ANTANAS LAUKAITIS

Dr. Leonas Petrauskas sklandytuve.

Prieš kelias savaites, vieną gražų sekmadienio rytą, kartu su dr. Leonu Petrausku nuvykau į Sydnejaus sportinį aerodromą Camdeną. Čia yra pati didžiausia sklandymo, oro akrobatikos, parašiutizmo ir kito sportinio skraidymo bazė. Vasariškos saulės spinduliuose gražiai atsispindi lėktuvai ir sklandytuvai, Leo, taip jį vadina aerodromo personalas, pažįsta visi, kur jis tik beapsisuka. Su visais jis pasikalba, su visais draugiškas. Šioje sklandymo mokykloje jis nėra paprastas sklandytojas, bet jau kuris laikas kaip yra pakviestas būti instruktoriumi.

Apžiūrėjus keletą sklandytuvų angaruose, jis išrenka vieną ilgasparnį, ištempiame jį į lauką ir pradėdami tikrinti visus varžtus ir sujungimus, kas yra reikalinga padaryti prieš kiekvieną skraidymą. Po visų patikrinimų, sklandytuvą nuvežus į startavimo vietą, įsėdame ir mažas motorinis lėktuvas mus ištempia į orą. Iškilus iki 1000 pėdų, dr. L. Petrauskas atkabina lyną ir mes jau ore. Pirmutinis jausmas gana smagus. Pradedame pagal oro sroves kilti aukščiau ir kiekvieną padarytą pakilimo judesį galima matyti rodančiuose skaitliukuose. Iškilę gana aukštai ir paskraidę gerą valandėlę, mes nusileidžiame ir mūsų sklandytuvus nučiuožia kaip ant ledo. Pagautas tos malonios aukštybių sąjautos, pradėdu klausinėti daktarą apie jo asmeninį ir sportinę karjerą.

Ir tikrai, jeigu mūsų didžiulėje lietuviškoje šeimoje yra nesensančių sportininkų, tai vienas jų yra dr. Leonas (Liuka) Petrauskas. Lietuvoje, pradėjęs sklandyti, jau gauna A,B,C sklandymo sparnus. Vėliau, išpopuliarėjus krepšiniui, persimeta į šią sporto šaką ir jau 1937 metais, su Lietuvos Krepšinio rinktine, pirmą kartą laimi Europos čempiono vardą, kai vėliau su Lietuvos rinktine 1939 metais pakartoja laimėjimą ir Kaune, Vokietijoje jis žaidžia ir vadovauja Tuebingeno studentų "Vyries" komandai. Be krepšinio savo jaunystėje jis buvo ir vienas iš mūsų gerųjų stalo tenisininkų.

Australijoje, ilgus metus begyvendamas ir turėdamas svarbią apskrities gydytojo vietą Naujoje Gvinėjoje, jis sporto neapleidžia ir pradeda, vėliau labai gerai pasirodymas žaisti golfą. Grįžus nuolatiniam gyvenimui į Sydneį, nepamiršdamas golfo, atgaivina sklandymo sportą, įstoja į australų klubą, išlaiko visus egzaminus su ypatingai gerais atžymėjimais ir šandien jis yra mokyklos sklandymo instruktorius, kas čia atsiekti yra labai sunku, varžybos yra didelės ir sunkios.

Paprašytas daktaras sutiko pasidalinti savaisiais išpažintais apie sklandymą ir sportą.

-- Sklandymo ar skriejimo esmė yra išnaudoti šilto oro energiją, nugauti žemės traukos jėgą ir tuo būdu kilti aukščiau, vėliau pasirinkta kryptimi leistis žemyn, tokiu būdu nugalint didelius nuotolius. Pasaulio rekordas (amerikiečių) nuotoliui yra 700 mylių, kai į viršų pakilta virš 44,000 pėdų, žinoma su deguonies aparatais. Nuo pirmojo skridimo 1903 metais, kuris tęsėsi tik 12 sekundžių, vėliau sklandytuvų greitis 1921 metais, su garsiąja Wasserkuppe ir su Klemperen skridimu "Mėlynojo Pelytė" užsitęsė jau 13 min. ir 3 sek. Šandien sklandymo greitis siekia iki 100 mylių per valandą.

Lietuvoje sklandymo pionierium galima laikyti aviacijos leitenantą Heidriką ir vėliau majorą Pyragių. Ltn. Heidrikis buvo pirmasis Nidos sklandymo mokyklos viršininkas. Čia daktaras ir pradėjo 1934 metais sklandyti. Lietuvoje prie sklandymo daug prisidėjo Aukštesniosios Technikos Mokyklos auklėtiniai, pastatę pirmuosius sklandytuvus. Vėliau atėjo aviacijos majoras Jonas Pyragius, kuris tais laikais atsiekė nepaprastą skridimą su vokiškuoju Falke atviru sklandytuvu, be instrumentų, audros debesyje, nuskrūdes iš Nidos į Kretingos apskritį. To meto sąlygomis, jo skridimą galima būtų lyginti "A tianko nugalėjimui", kas jį pastatė į tarptautinių sklandytojų eiles. Tiek man, tiek ir kitiems būtų labai malonu išgirsti majoro Pyragiaus atsiminimus. Veikusioje Nidos sklandymo mokykloje, su pilnu išlaikymu diena dainuodavo 2 litai.

Australijoje sklandymas prasidėjo prieškariniais metais, bet tikrasis vystymasis prasidėjo tik prieš dvidešimt metų. Prieškarinis sklandymas negali jokiu būdu būti lyginamas su dabartiniu dėl nepaprastos techninės pažangos. Mokomasis sklandytuvas anksčiau turėjo sklendimo kampą 1:12, kai tuo tarpu dabartinis siekia 1:42, atseit, kol sklandytuvas praranda vieną metrą aukščio, tai jis nusklendžia jau 42 metrus į tolį. Išmestinėmis sąlygomis pasiekama 44,000 pėdų aukščio ir nuskrėjama 660 mylių. Tarptautinėse pirmenybėse, kur reikalinga labai daug patyrimo navigacijoje ir technikos aukštajame skriejime, australai dar mažai tepasireiškia. Sydnejuje veikia du sklandymo klubai, vienas australų "Southern Cross Gliding Club", kuriame ir daktaras yra ir antrasis vokiečių "Concordia".

Pats sklandymas Australijoje yra daug pigesnis negu motorinis skraidymas, kuris kainuoja 16 dolerių į valandą, kai sklandymas kainuoja čia 2 dol., į valandą ir 2,50 dol. vienas su lėktuvu išvilkimais. Kai skraidymui yra nustatyta amžiaus riba, taip sklandytoju gali būti kiekvienas šį sportą mėgstantis nuo 16 iki 70 metų amžiaus.

Australijoje lietuvių sklandytojų daugiau kaip ir nėra. Anksčiau buvo dar vienas lietuvis, bet jis tragiškai (ne skraidant) žuvo. Ateityje gal pasiseks Sydnejuje iš sklandymo mėgėjų sudaryti ir lietuvišką sklandytojų grupę.

Paklaustas malonusis daktaras apie sportą, su kuriuo jis visą gyvenimą jaunystėje ir dabar yra taip tampriai susirišęs, atsakė: -- Apie sporto teigiamumą tiek kūno, tiek ir būdo auklėjime negali būti nei kalbos. Aktyvus reikšmės sporte, ypatingai jaunovmenėje, padeda išvengimui ieškojimo jaudinančių pramogų "thrills" kas yra labai svarbu jaunimui šiais, kraštutinumų neturinčiais, laikais. Turime suprasti, jog ne kiekvienas jaunuolis ir jaunuolė yra linkę sportui, todėl ant tolygės plotmės galima statyti ir paskirų būrelių veikimus, choras ir kita, nors laimingesni gali priklausyti ir keliuose.

Tikras sportininkas yra disciplinuota asmenybė ir turi būtinai paklusti treneriui, kaip autoritetui. Jeigu sportininkas jaustųsi nuskrūstas ar aplenktas, parenkant žaidėjus į paskiras rungtynes, tai

Sovietų špionažas (2)

Tremtinių vadų 'medžioklė'

Generolas Kutepovas rusų revoliucijos metu Denikino ir Vrangelio baltoje armijoje užėmė svarbią vadovavimo vietą. Pasitraukęs į Paryžių, jis ėmėsi vadovauti buvusių rusų karių organizacijai. Jo buvimas tokios antibolševikinės organizacijos priešaky, aišku, iš jo padarė sovietų agentams taikinį nr. 1. Jis buvo vienas tų žmonių, kuriuos Maskva siekė nužudyti.

Generolas žinojo, kad jis yra nuolat bolševikų sekamas. Užpakaly jo slankiojančios figūros jam pasidarė familiariškos. Jis tikėjo, kad vieną dieną jie galės panaudoti jėgą, tad, kai išėdavo iš namų, kartu pasiimdavo apsaugai vieną ar du savo organizacijos narius, o kai reikėdavo kur vykti, naudodavosi tik taksi, kuriuos Paryžiuje vairuodavo rusų emigrantai, didžiojoje karininkai.

Kutepovas buvo tik 54 metų amžiaus, stipraus sudėjimo, su trumpa labai juoda barzda, tad lengvai galėjo būti atpažintas gatvėje.

Jis gyveno su žmona ir sūnumi Rousselot gatvėje ir buvo rusų kolonijoje gerbiamas, nes vedė labai tvarkingą gyvenimą.

1930 m. sausio 26 d., sekmadienį, generolas savo žmonai pareiškė, kad ruošiasi eiti į rusų cerkvę Mademoiselle gatvėje, kur turėjo įvykti iškilės "Galipolio votojų" garbei. Jis nutarė eiti pėsčias ir išvakarėse išpėjo savo įprastą soferį, kad tą dieną nebūt reikalingas jo pataravimas. Tai buvo išimtinis atvejis, nes kaip minėjome, jis beveik niekad neišėdavo be palydovų.

Bet tą rytą 10 val. 30 min. Kutepovas išėjo ir negrįžo. Po pietų, nesulaukdamas jo sugrįžtant, žmona paskambino draugams. Gautas atsakymas jį sujaudino: generolas nebuvo pasirodęs cerkvėje ir su niekuo nesiėmė. Policija buvo išpėta apie 3 val. po pietų ir matėme kas atsitiko.

Sekančiose dienose prancūzų saugumui pavyko nustatyti kai kurias dingimo aplinkybes. Vienas liudininkas iš savo buto lango apie 11 val. pastebėjęs Rousselot gatvėje stovintį didelį pilką automobilį ir šalia jo du plačių pečių vyrus, kurie lyg kažko laukė. Kiek toliau vaikstinėjo policininkas. Staiga jis pamatė priartėjantį vyrą, kurį vėliau išnuotraukų laikraščiuose at-

pažino kaip gen. Kutepovą. Jam einant pro automobilį, anie du vyrai jį užkalbino, ir po kelių žodžių jėga įgrūdo į automobilį. Tuo pat atsukė į netolimai buvusį policininką. Jis įlipo automobily, kuris visu smarkumu nuvažiavo sekamas raudono taksi. Visa tai užtruko kelias sekundes ir liudininkas buvo nustebintas įvykiu, bet pagalvojo, kad tai kokia nors policijos operacija... ir užmiršo. Bet kai perskaitė laikraštį žinią apie pagrobimą ir pamatė generolo fotografiją, tuoj pat prisistatė policijon ir papasakojo ką matė.

Kita liudininkė pasakojo mačiusi prie Alma tilto apie 11 val. 15 min. sustojus pilką automobilį dėl susigrūdimų gatvėje. Troj langelį pastebėjusi užpakalinėje sėdynėje sėdintį pusiau apalpusį vyrą, kai kitas, šalimais sėdęs, laikė ant jo burnos uždėjęs nosinę, o kitoj pusėj sėdęs policininkas laikė jo rankas.

Vėliau atsirado ir daugiau mačiusių tą paslaptingą automobilį. Saugumas tyrinėdamas keilią, kuriuo pagrobėjai vyko, pradėjo ieškojimą ir kitoj srityje, būtent siekdamas nustatyti, kas buvo pagrobimo autoritai.

Buvo sužinota, kad gen. Kutepovas prieš tai susisieko su keliais rusų emigrantais Berlyne, neseniai atbėgusiais iš Sovietų Rusijos, kurie būk turėjo jam labai svarbių informacijų. Manoma, kad tai buvo ne pabėgėliai, bet sovietų agentai. Kadangi pagrobimą buvo sunku atlikti Berlyne, jie smulkmeniškai pasirodė įvykdyti Paryžiuje.

Tuo pačiu laiku Maskvos Izvestija paleido žinią, kad Kutepovas dėl nesutarimo su savo bendradarbiais pabėgęs į Pietų Ameriką su stambia suma pinigų... O prancūzų komunistai pradėjo rekti, kad Kutepovo afera esanti surežisuota liaudies priešų, tikslu sukirsinti Prancūziją su Sovietų Rusija.

Toj epochoj apie šį pagrobimą buvo daug rašoma. Buvo net kalbama, kad Prancūzija nutrauksianti su Sovietų Rusija diplomatinis santykius. Bet palengva nauji įvykiai užėmė vietą laikraščiuose ir dėl to diplomatiniai santykiai nebuvo nutraukti.

1937 m. rugsėjo 23 d. paryžiečiai laikraštį perskaitė žinią apie kitą

sensacingą pagrobimą: "Generolas Milleris, Kutepovo įpėdinis rusų karių organizacijoje dingo Paryžiaus centre ir nežinoma kas atsitiko su jo bendradarbiu gen. Skoplinu".

Ir laikraščiai rašė, kad šis pagrobimas, įvykęs septyneriems metams praslinkus po pirmojo, yra lyg kopija pirmojo. Ar šį kartą bus atidengti jo pagrobėjai? Gen. Milleris, kuris Kutepovui dingus, užėmė Paryžiuje jo vietą, ir fiziškai buvo panašus, apie 50 metų amžiaus, stipraus sudėjimo ir nešiojo barzdą. Jis su žmona ir dviem dukrelėmis gyveno Paryžiaus priemiestyje, bet didžiąją dienos dalį praleisdavo rusų karių organizacijos biure.

1937 m. rugsėjo 22 d. priešingai savo įpročiui per pietus išėjo, pasakdamas savo sekretoriui gen. Kususkiui, kad turįs pasimatymą, bet dar grįžęs į biurą. Ir pridėjo: "Štai uždarytas laiškas kurį jums duodu. Prašau jį atidaryti, jei aš pavėluočiau grįžti..."

Ir tą popietę Milleris nepasirodė biure nei grįžo į namus. Keistas dalykas, kad gen. Kususki atidarė laišką tik tada, kada vėlai jam paskambino Millerio žmona, teiraudamasi ar nežino kur yra jos vyras. Tame laiške buvo štai kas pasakyta: "Aš turiu susitikti su gen. Skoplinu (vienas iš Millerio pavadootojų) 12 val. 30 min. Jasmen ir Reffett gatvių kampe ir po to vyksime kartu į pasimatymą su vienu vokiečių karininku, vadinamu Stromann, kuris yra karinis attache vienoje iš valstybių prie Sovietų Rusijos sienos ir vokiečių ambasados Paryžiuje pareigūnu Werneriu. Pasimatymą suorganizavo Skoplinas. Abu vokiečiai gerai kalba rusiškai. Ar tai nėra spąstai? Dėl šios galimybės rašau šį laišką..."

Sujaudintas laiško turiniu, gen. Kususki iššaukė rusų karių organizacijos komiteto direktorius: admirolą Kedrovą, gen. Skopliną ir dar keletą kitų. Užėmė laiko kol visi naktį susirinko.

Skoplino nuvyko ieškoti į viešbutį, kur jis sustodavo, kai būdavo Paryžiuje. Skoplinas atvyko į biurą apie 2 val. ryto. Parodžius jam Millerio laišką, jis nustebęs pareiškė, kad nieko nežinąs apie šį reikalą. Kedrovas ir Kususki, išnagrinėję reikalą, nutarė išpėti policiją, tuo tarpu Skoplinas, pasinaudodamas draugų neatidumu išėjo iš biuro ir niekas daugiau jo nebematė.

(Bus daugiau)

LAOSO

OPERACIJA...

(Atkelta iš 1 psl.)

lai buvo iš anksto pasakyti, kas padėtų priešui, kuris, žinodamas tikrus užsimojimus, galėtų atitinkamai į juos reaguoti. Savo dalinių saugumas reikalavo to nesakyti ir net duoti suprasti, kad P. Vietnamas ko gero dar puls ir tiesiogiai į šiaurę, kas šiaurės Vietnamą verstų laikyti didesnius rezervus į šiaurę nuo demilitarizuotos zonos. Kad tai galimybei užbėgus už akių, Hanojus skubiai paprašė Pekino bent propagandinės pagalbos. Raudonosios Kinijos premjeras Ču En-lai, atvykęs į Hanojų, pažadėjo visokeriopos pagalbos, atseit, davė suprasti, kad užpuolimas pačios Šiaurės Vietnamo teritorijos priverstų prie Kinijos tiesioginio įsikišimo ir iš viso Kinijai negali prileisti prie šiaurinio Vietnamo karinio pralaimėjimo.

Visa tai negali nepadaryti atitinkamo įspūdzio Amerikos 'viešajai nuomonei'. Prezidento pastangos išjungti Vietnamo temą iš vidaus diskusijų, iki šiol davusios gerų rezultatų, dėl Laosso operacijos ligšiolinės eigos patyrė smūgį. Čia vėl pasigirs daugiau reikalavimų galimai greičiau pasitraukti iš visos Pietryčių Azijos. Tokie balsai jau sustiprėjo ir jų išgirsime greitai greičiausiai dar daugiau.

Bet tie balsai, žinoma, neduos tikro atsakymo į aukščiau pastatytą klausimą: pasisekė ar nepasisekė? Tikrą atsakymą patirsime tik daug vėliau.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9
TRYNS MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METU \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTU • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŪRA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAMIS PRASANT • PAVARDE PASIRAŠYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREIKŠIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA IŠEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METU \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTU • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŪRA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAMIS PRASANT • PAVARDE PASIRAŠYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREIKŠIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

KĄ MES ŠVENČIAME?

Lietuvos Diplomatijos šefo S. Lozoraičio kalbapasaulyje per radiją Lietuvos Nepriklausomybės šventės proga.

Šią vasario šešiolik-tąją dieną -- Lietuvos nepriklausomybės šventę, mes minime trisdešim-tais mūsų krašto okupa-cijos metais. Šitokiomis aplinkybėmis kai kam ga-li kilti klausimas, ką mes švenčiame? Tam tikros datos iš mūsų il-gos istorijos archyvo at-siminimą, neturintį re-alios reikšmės šių die-nų Lietuvai?

Ar švenčiame istorinį įvykį, kuris ir dabar su-daro vieną tautos gyve-nimo elementų?

Atsakymą į tai randa-me pirmiausiai pačių mūsų krašto okupantų laikysenoje. Drausdami ir bauddami vasario še-šioliktosios akto minėjimą, jie tuo pačiu patvir-tina, kad to istorinio įvy-kio padariniai tebėra ga-lioje, yra realūs tiek po-litinio, tiek dvasinio at-žvilgio.

Tačiau tai yra aiški ir be šito sovietų teikia-mo argumento. Lietuvių tautos atstovybės, bū-tent, Valstybės Tarybos paskelbtas Vilniuje 1918 metų vasario šešioliktą dieną Lietuvos valsty-bės atstatymas buvo mū-sų tautos politinio su-brendimo išraiška, to su-brendimo, kurio natūra-li, neišvengiama pasėka yra nepriklausomybė. Ją atgavusi, tauta įrodė taip pat savo sugebėjimą pa-čiai valdytis visose sri-tyse, kurios yra lemia-mos modernios valsty-bės bei visuomenės pas-tovumui ir pažangai.

Tokiu būdu nepriklau-somybė nebuvo atsitikti-nis dalykas, kilęs iš iš-orinių aplinkybių. Ji bu-vo atstatyta sąmoninga tautos valia, susidariu-sia šimtmečių raidoje ir gaivinama laisvės idė-jų, išgalėjusių devynio-liktoje šimtmečioje. Ma-nau, kad niekas, dargi mūsų priešai, nelaikė ir nelaiko galima, kad vie-na seniausių Rytų Eu-ropos tautų, lietuvių tau-ta, būtų galėjusi išsi-skirti iš apėmusio Euro-pą sąjūdžio ir atsisaky-ti nuo laisvės. Ir ji lais-vę susigrąžino.

Tokios subrendusios tautinės sąmonės ir japa grįsto valstybingumo jausmo negali nuslopinti jokia svetima prie-spauda. Ypač šiais lai-kais, kada visame pasaulyje vyrauja ir yra vyk-doma tautų nepriklausomybės ir žmonių lais-vės idėja. Ir kaip tik ten, kur ši idėja dar nei-giam, ji yra gyva žmo-

nių širdyse ir protuose. gaivindama tautinį at-sparumą ir viltį susi-laukti laisvės.

Žinoma, mūsų krašte yra išaugusi ir įėjusi į gyvenimą nauja karta, kuri nėra mačiusi nepriklausomos Lietuvos ir nėra patyrusi pasi-tenkinimo laisvai dirbti savo tautai. Bet ir tie jauni žmonės turi prieš akis garbingą Lietuvos praeitį ir sugretina ją su svetimųjų valdoma da-bartimi. Tad jie, kad ir kokių pažiūrų jie būtų, neabejotinai proto gilu-moj nesusitaiko su min-timi, kad Lietuvai esą lemta būtų svetimųjų val-domai, tuo tarpu kai, pa-vyzdžiui, Afrikoje nebeli-ko tautelės, kuri neturė-tų savo valstybės.

Tai, ką tauta sunkio-mis okupacijos sąlygo-mis yra nuveikusi mūsų kultūrai, mokslui, švie-timui kelti yra ryškūs Lietuvos teisės į nepri-klausomybę patvirtini-mas. Šią teisę gina už-sienio lietuviai ir pripa-žįsta civilizotas pasa-uulis. Tuo galėjome įsi-tikinti pastaruoju laiku, kai ryšium su tragiškais nepasisekusiais kelių lie-tuvių bandymais pabėgti į vakarus, pasaulio spau-da plačiai išdėstė Lietu-vos padėtį, pabrėždama, kad spauda verčia žmones ieškoti prieglau-dos svetur.

Užsienio lietuvių vi-suomenė ir Lietuvos Dip-lomatinė Tarnyba vienin-gai grynė bėgimų reikalus ir sekmingai veikė at-kreipti visuotiniam dė-mesiui į mūsų krašto li-kimą. Šios pastangos yra juo labiau pažymė-tinos, kad viešosios nuo-monės reagavimas yra viena iš pirmųjų prie-monių paveikti į sovie-tus, kurie yra suinter-resuoti vykdyti repres-i-ja tyloje.

Mūsų tautos kelias į laimingesnę ateitį tebė-ra ilgas ir sunkus. Tad juo labiau tepaskatina vasario šešioliktosios aktas mus visus, krašte ir užsienyje, tęsti darbą Lietuvos gerovai, kuri pasiekama tikrai laisvė je ir nepriklausomybė-je.

Viena iš opiausių šių dienų lietuviškos išeivijos visuome-nės problemų yra "bendravi-mo su kraštu" ("bendradarbia-vimo") klausimas. Šis klausi-mas svarbus ne vien dabar-čiai, bet ir lemiantis šios išei-vijos ateities veiklos kryptį bei likimui.

Dalis šios bendravimo - bendradarbiavimo problemos aštru-mo yra grynai semantikos -- są-vokų bei terminų naudojimo -- klausimas. Tas pats veiksmas gali būti vienu (dažniausiai pa-čių veikėjų) pavadintas bendravi-mu, o kitų pavadintas bendradar-biavimu. Kaip jau Vitalija Rui-bytė, savo straipsnyje "Bendra-vimas su Kraštu" (MŪSŲ VY-TIS, 1969 m. Nr. 3), pareiškė, "bendradarbiavimas" savaime neskaniai skamba daugumos au-syse. Tikrumoje, bendradarbia-vimas, "ryšis su Lietuva" kon-tekste, plačios visuomenės min-tyje surištas su "kolaboracijos" sąvoka: tai ne bendradarbiavi-mas su broliais lietuviais Lie-tuvos laisvai ateičiai, o bendra-darbiavimas su Lietuvos oku-pantu bei okupacijos tarnais (ar tai lietuviai ar ne lietuviai gilnės) kurio rezultatas yra klėsnis įtvirtinimas okupacijos ir su-silpninimas Lietuvos laisvės vil-ties.

Tačiau visiškai atmetimas "bendradarbiavimo" termino ir apsiribojimas vien "bendravi-mo" terminu (kaip daro V.R. sa-vo straipsnyje ir kaip daro dau-guma "bendravimo" šalininkų) yra intelektualiniai nesąžiningi-gas, nes, iš kitos pusės, "bend-ravimo" terminas savaime turi gėrio aureolę. Tad, bet kam no-rint užkirsti kelią objektyviam įvertinimui paskiro veiksmo ge-rumo ar blogumo, užtenka pava-dinti tą veiksmą gražiai skan-bančiu "bendravimu".

Tikras esminis ginčas šioje problemoje yra -- kur ta riba tarp, iš vienos pusės, reikalin-go bendravimo su tautiečiais, ku-ris kuo žemiausia kaina Lietu-vos laisvei kuo daugiausia pade-da išlaikyti tautos dvasią, ir, iš kitos pusės, bendradarbiavimo, kurio, nežinot kaip gražiais sumetimais, galutinė pasėka yra pagala okupantui ir jo kvailin-gams, siekiantiems užtroškinti tautos dvasią. Todėl lemiamas punktas bendravimo -- bendra-darbiavimo klausime yra ne veiksmo siekiniai, o veiksmo kai-na tautai ir tautos laisvei.

Deja, kaina už didžiąją dalį to, kas mums pristatoma kaip bendravimas, yra jau dabar mo-kama. Suskaldymas mūsų išeivi-jos, pav., yra viena pasėka, ku-ri visiems matoma. Tačiau įdo-mu, kad "bendravimo" (naudo-jant V.R. terminą) šalininkai kal-tina savo kritikų skaldy-mu, greičiausiai pagal prin-ci-pą, kad geriausias gynimasis yra stiprus puolimas. Antraip visuomenė atsimintų, jog tie "bendrautojai" -- "naujų kelių ieškotojai" yra tie, kurie atski-lo nuo išeivijos priimtos nuo-mės ir nutolo nuo bendrai nusta-tytos linijos; jog jie yra tie, ku-rie vis siekia (nevisuomet są-žiningai pristatant pilną vaizdą savų įsitikinimų) ir kitus atskel-ti nuo tos nuomonės kamieno (mainstream) -- o kas priešina-si atskėlimui, jų akyse tampa "skaldytoju", nes neatkyla ir ne-nueina pas juos.

Nors skaldymas yra iš esmės kenksmingas, kad dalina mūsų jau ir taip nedidelės jėgas, yra kenksmingesnis dar ir todėl, kad nukreipia tas mūsų jėgas nuo tau-tos laisvės kovos.

Tačiau, pati didžioji "bendra-vimo" žala tautai yra ta, kad... lietuviškos išeivijos nusistaty-mas siekti Lietuvos laisvės ir pastangos nutildyti tos išeivijos

LYVIA GARSINĖ

balsą pasaulinėje viešumoje. Jau ne vienas veiklesnis asmuo, siekdamas susitikimo arba su-žinojės apie giminių galimą at-silankymą, yra staiga apilęs -- ir ne vien tik apsilankymo lai-kotarpiui. Pavyzdžiui, vienas lietuvis iš New Jersey savo draugams net pasigyrė, kad SSSR atstovybė pradžiai jo bro-liui leidimą pabūvoti JAV-se, ka-dangi "Tu esi geras žmogus, ne kalbi ir neveiki prieš Sovietų Sąjungą..."

Nors kiekvieno balso praradi-mas Lietuvos laisvės kovai ken-čia, Pirmojo jaunimo kongreso tono pakeitimas buvo tai kovai dar didesnis smūgis -- ypač pa-lyginus su galimais to kongre-so atsiekimais. Gi visiems tu-rėtų būti žinoma, kad J.K., nors buvo gražus lietuviško jaunimo susibuvimas, vis vien nuvylė tuos, kurie pasitikėjo kilniais ir griežtai prieškomunistiniais aukų rinkėjų šūkiais. Galima įtarti, kad buvo ryšys tarp J. K. pakeistos krypties bei kovin-gumo nusilpinimo ir J.K. ren-gėjų, nepersėkmingai nuslėpto noro "pabendravit su tautie-čiais" atsikviečiant "delegaci-ją" iš pavergtos Lietuvos į Kon-gresą.

Bendravimo pasėkoje lietuviš-kos išeivijos balsas yra tildom-as bei neutralizuojamas ir ne tiesioginiais būdais, pvz., kaku-rių asmenų siūlymais neberei-kalauti visiškai nepriklausomy-bės Lietuvai, o siekti tik sateli-tinio statuso. Priedu, kiekvieno lietuvių kelionė į okupuotą Lietu-vą savaime neutralizuoja kitų lie-tuvių veiksmus Lietuvos laisvės kovoje, nežinot kiek tas kelei-vis įsivaizduoja savo kalbą ar veiksmus Lietuvoje pakenkiant Sovietinei propagandai. Kaip prancūzų komunistuojantis rašy-tojas Jean-Paul Sartre pasisakė viename "Tarybinės" Lietuvos anglų kalboje propagandiniame žurnale, vien Amerikos lietuvių atvykimas į Lietuvą įrodo, kad Lietuva esanti laisva, nes -- "negi jie važiuotų į pavergtą kraštą?"

Tačiau, yra tokių kurie va-žiuoja sau įsilalbę, kad Lietu-va nėra taip baisiai pavergtas kraštas -- ten patiria kad yra pavergtą tautą -- bet grįžė ne-turi nei elementarinio sąžinino-gumo nei intelektualinės drąsos pasakyti tiesą. Pav., vienas jau-nuolis iš Connecticuto, vis dar tebekalbą apie bendravimo nau-dingumą ir efektingumą, tik smarkiau išgėres prisipažino, kad jog lankydamsis Vilniuje, iš baimės net naktimis negalė-jes miegoti, kadangi, pamatęs esamas sąlygas, nebuvo tikras ar begalės išvažiuoti. Kitas, newyorkiškis, prieš tai viešai, gausiai, ir balsiai kalbėjęs apie "suliberalėjusį" komunizmą Lie-tuvoje, dabar, tik artimesiems draugams (kodėl gi neviešai?) prisipažįsta, kad džiaugiasi ga-lėjęs pirmuoju lėktuvu iš Vil-niaus išsprukti, kai NKVD agen-tai (broliai, aišku), jam pareiškė, jog jis vokiečių okupacijos metu žyduš šaudęs. Nesvarbu, kad tuo metu jis buvo tik kelių metų vaikas. O kiek tokių pana-šių, ar gal net žiauresnių bei mūsų visuomenės veiklai žalin-gų, arvejų apie kuriuos grįžus niekam neprasitaria?

Kyla klausimas, kodėl dalis mūsų išeivijos tapo suvilioti "bendravimo" pinkles? Beabe-jo "bendrautojų" eilėse turi bū-ti ir asmenų, kurie sąmoningai žino, kieno naudai visa tai vyks-ta, Lietuvai pergerai susipaži-nę su komunizmo metodika, kad kas nors galėtų sąžiningai saky-ti, jog tai esą neįmanoma. Nė-

ra abejonės, tačiau, jog didelė dauguma mūsų išeivijos suvilioti "gerais norais" -- pagelba tautiečiams ir kraštui. Kitus, veikia sentimentalumas viskam, kas lietuviška, bei nurautėjimo baimė.

Kai kurie skaito, kad gal mes išeiviai galime padėti privesti Lietuvą prie nacionalinio komu-nizmo -- lyg ir satelinio statu-so -- kad ne rusiškai, o lietuviškai, komunistai tvarkytų kraštą. Ta-čiau jie nenori pasimokyti iš Len-kijos, Vengrijos ir dabar Čeko-slovakijos patyrimų. Įvykiai tuose kraštuose parodė, kad, ne žinot kaip pavadintumei savo padėtį, saviškių tvarkymasis ir "nacionalizmas" Sovietų pasie-nyje leidžiamas tik pagal grie-žtą Kremliaus nustatytą liniją ir iki Kremliaus nustatytų ri-bų. Priedu -- didelis klausimas, ar tauta sutiks, jog jai geriau būtų pavergtai ir kankinamai sa-vų tautiečių, o ne tiesiog sveti-mųjų. Prancūzai visvien pa-smerkė net savo buvusį herojų Petainą už tai, kad jis bandė prijaudinti tautą prie vergijos, vietoj kovojęs už visišką laisvę.

Sentimentalumas visam kas lietuviška gali būti viena iš mūsų išeivijos silpnųjų. Kuris gi iš mūsų nesvoja apie Lietu-vos vaizdus, netrokšta išgirsti lietuvišką žodį ar dainą? Tačiau negalima leisti sau be saiko pa-siduoti sentimentalumui, kai yra pavojus tuo būdu pakenkti tau-tai. Vienas Korpi Vytis filiste-ris yra pastatęs tokį klausimą: Ar mes turime teisę nesuvaldyti savo sentimentų, pav., Sovietų mums siūstam lietuviškam dainininkui, jeigu Lietuvoje mo-tina galėjo suvaldyti ašaras ir meilę savo vaikui, ir neprie-būgus apkabinti, praeiti pro aikš-tėj pamestą partizano sūnaus lavoną, kad neišdavus visos šei-mos bei kaimo?

Tačiau mūsų tarpe sentimen-talumas yra jau taip nebevaldo-mas, kad net pakvietimą ruso, Sovietų pasiuntinybės pareigū-no, dalyvauti lietuviškame semi-nare buvo bandoma teisinti tuom, kad jis lietuviškai mokąs ir gyvenęs Lietuvoje.

Iš dalies dėl sentimentalumo mes buvome įviloti į "lietuvy-bės išlaikymo" spąstus. Mums tikinama, kad mes "be ryšių su tautos kamieniu" nutautėsime, ir, antra vertus, jog lietuvius Lietuvoje padrasinanti žinia, kad mes išeiviai dar lietuviškai kalbame, dainuojame, t.t. Nors šiuose argumentuose yra kiek tiesos, mūsų "bendrautojai" yra šioje srityje be saiko nuėję už logikos ribų.

Jie garbina Sovietų iškeltus artistus, užmiršdami, kad gali būti, ir tikriausiai yra, tiek pat ar net daugiau gabumų pilnų as-menų, apie kurių talentus niekad negirdėsime, dėl to, kad jie ne-nori nusilenkti raudoniems die-vams. Tie "bendrautojai" grie-biasi už Sovietų mums bruka-mų naujovių užmiršdami tai, kad pirmoje eilėje mūsų pareiga bū-tų išsaugoti tą dalį lietuviškos istorijos bei kultūros, kurią So-vietai -- rusai ir jų pataikūnai

lietuviai -- sąmoningai iškrei-pia ir naikina. Jie pataikauja ir talkina sovietams tautos silpni-me, dažnai tikėdamiesi, kad Kremlius už tai leis lietuvių tautiškumui vystytis, užmiršda-mi, kad komunizmui lietuvišku-mo išorinės formos -- šokiai, dainos, t.t., yra tik laikinas gink-las, kuris numatomas atvesti, kai jau nebebus reikalingas. Jie rpinasi lietuvių kalbos išlikimu išeivijoje -- bet ne tam, kad tai būtų ginklas bei suburiantis punk-tas kovoje už Lietuvos laisvę, o tik kad, kaip vienas asmuo išsi-reiškė, grįžus nebūtų gėda prieš tėtą, kad Jonukas lietuviškai vos sušvebeldžiūgia. Viena motina net pasiryžus, kai sūnelis už-augs, pasiųsti jį studijuoti į Vil-niaus u-tą, kad gerai lietuviš-ka išmokytų, net nepagalvodama, kad iki to laiko, jeigu jinai ir kiti panašūs nekels savo balso už Lietuvos laisvę, gali ne lie-tuvių Lietuvoj nei lietuvių kal-bos Vilniaus u-t-e nebūti. (Jau ir taip prieš porą metų Britų žvalgyba buvo atradus Sovietų planus masiniai perkelti pabali-tiečius į Kinijos pasienį.)

Tačiau pagrindinis "bendr-au-tojų" nusikaltimas yra nenoras matyti to "bendravimo" viena-šališkumą. Mes galime grie-btis tik to, ką Sovietai nori mums siųsti, tačiau negalime siųsti į Lietuvą tai, ką mes norėtume. Mes "bendraujame" pagal Sovietų nustatytą sąlygą. Kai siun-čiame siuntinius saviškiams var-ge padėti ir nuo bado apginti, matome ir pripažįstame jog mus Sovietai apiplėšia. Bet kultūros srityje kažkodėl nematome bei neaprašome mūsų mokamos kainos, arba bandoma ją suma-žinti mūsų pačių akyse.

Girdima aiškinimų, jog neži-nome atsiųstų kultūrinių poli-tinių nusistatymų, nors ne tai svarbu. Esminis reikalas ne jų asmeniškai politika, o jų, kas juos siunčia. Žinome, kad ne "tauta" siunčia bet okupanto val-džia. O pagaliau -- net taip gar-sus asmuo, kaip Kuznecovas ne-bdavo išleidžiamas be parei-gojimo ir priežiūros.

Kartais atrodo, kad padarius mistinį pareiškimą -- "lietuvy-bės išlaikymui" -- viskas pasi-daro ir atleidžiama. Gali net ateiti diena, kai susirinks būrys išeivių ar jų vaikų ir pasveikins tautą sovietizacijos sukaityvių proga -- ir mūsų "bendrautojai" džiaugsis, kad tai buvo padaryta puikia lietuvių kalba ir, kad pa-galiau, be jokio susilaikymo, pil-nai "bendraujame" su "tauta".

Ir taip, kad sentimentalumą pasotinti ir kartais savo tušty-bę patenkinti, akiai "išlaikant lietuvybę", nutildysim patys Lie-tuvos laisvės šauksmą. Tada bus Sovietams laisvos rankos ir tą "tautos kamieną" išblaškyti po darbo stovyklas ir tą likusią, su-sovietintą, lietuvišką kultūrą pa-galiau galutinai išnaikinti. O mums nebebus iš kur lietuvišku-mo pasisemti, nei Lietuvos, už kurią kovoti. Tada būsime tau-tos šaka be kamieno ir net, tik-rumoje, savos tautos žudikais. Ir visa tai bus atlikta "tily sta-tybos", "bendravimo", ir "lie-tuviybės išlaikymo" vardu.

(Mūsų Vytis Nr.3-4)

Resident Camp for Boys — Ages 7 to 14
50 miles from New York, City in Hudson Highlands
July 5 to August 12 — \$625.

TACONIC LODGE

Limited Number of Part Time Campers Accepted. Above Camp Fee includes ALL ACTIVITIES: Swimming Lessons; Boating; Fishing; Private Lake; Archery; Arts; Crafts; Rifle; Camping-out; Hiking; Nature Study; etc... Sixteen Piece Uniform; SPECIAL INSTRUCTIONS IN MAJOR SPORTS: Basketball; Baseball; and Football; — Three Court Gym; Hot Showers.

STAFFED BY THE MARIST BROTHERS
INTEGRATED EDUCATION PROGRAM — Reading & Math.

Camp Director — Brother Chanel Lambert, F.M.S., Camp Taconic Lodge, Rte. 301 — Box 32, Cold Spring-on-Hudson, New York, 10516.
Telephone — 914-265-3694-5.

SAVE AT
Mutual Federal
Savings and Loan

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILLINOIS 60608

Peter Kazanauskas, President

Tel. 847-7747

6% ON SAVINGS CERTIFICATES
OF \$10,000. OR MORE.
2 YEAR MATURITY

5% REGULAR PASSBOOK ACCOUNT

NOW INSURED TO \$20,000.

VASARIO ŠEŠIOLIKTOSIOS AKTAS – TAUTOS VALSTYBINGUMO ŽENKLAS

J. JAKŠTAS

(2)

Ir šiose aplinkybėse Vilniuje Tarybos paskelbtas Vasario 16 d. aktas. Beveik niekas nežinojo apie jį. Mat, jis paskelbtas prieš okupantų vokiečių valia, iš pasipriešinimo jų politikai. Vokiška karinė cenzūra neleido skelbti jo Tarybos oficioze, Lietuvos Aide. Tik faktinis to laikraščio redaktorius P. Klimas drįso naktį išspausdinti slapta kelio liko jų egzempliorių ir paskleisti visuomenėje. Jo keli lapeliai pervežti į Vokietiją ir Vasario aktas pasidarė žinomas net ir Reichstago nariams. Bet tas nepaveikė vokiečių politikos Lietuvos atžvilgiu. Nuo pat pradžių turėję planą aneksuoti Lietuvą (su Kuršu) Reichui, jie nenorėjo girdėti apie Lietuvos visišką nepriklausomybę. Tik 1917 m. metų antrojo pusėje dėl vykstančios Rusijos revoliucijos, kur keltas tautų apsisprendimo šūkis, jie kiek nusileido lietuviams, kai leido jiems išsirinkti tarybą. Bet ji turėjo būti instrumentas jų politikai. Jiems ji buvo ne kokia tautinė, o patikėtinių taryba (Vertrauungs rat) Tarybai nelengva buvo rungtis dėl savarankiškumo. Tarybos panaudojimas vokiečių tikslams rodo jai primestas 1917 m. gruodžio 11 d. jos validamas nutarimas, kur pripažįstama nepriklausoma Lietuva susirišusi su Vokietija militariniais, ūkio-finansiniais ir komunikacijos (susiėkimu) saitais. Nutarimas praverė vokiečiams tartis su bolševikais dėl taikos Lietuvos Brastose. To gruodžio 11 d. nutarimo vokiečiai išikandę laikėsi ir vertė lietuvių išsižadėti Vasario 16 d. akto, jei jiems pageidaujama nepriklausomybė. Žinomas faktas, kad Tarybos delegacija iš tikrųjų vyko į Berlyną po dešimties

dienų (vasario 28) ir pareiškė, kad ji laikosi ir gruodžio 11 d. nutarimo. Po to atsirado kaizerio žinoma kovo 23 d. proklamacija, kur skelbiama Lietuvos nepriklausomybė ant 1917 m. gruodžio 11 d. nutarimo pagrindo. Vasario 16 Aktas, žinoma, nutylėtas. Taryba su geru pasitikėjimu priėmė proklamaciją ir net kaizeriui pačiam dėkojo, nors nieko už tai negavo. Okupacinis militarinis režimas paliko, kaip ir buvęs. Kaizerio deklaracija -- tai bevertis popierio šmotelis. O ir Vasario 16 nutarimas buvo tarsi užmirštas ir tų, kurie, rodos, turėjo žinoti apie jį. Teleistaman bus pailiustruoti šį paskutinį tvirtinimą vienu prisiminimu.

Nuo kovo mėn. pradžios (1918) sėdėjau Ukmergės "Saulės" draugijos tik ką įkurtoje gimnazijoje trečioje klasėje, tada vyriausioje. Mūsų direktorius B. Dirmantas, Ukmergės advokatas, dėstė mūsų klaseje geografiją. Kartą kažkaip užėjo kalba apie geografijos vadovėlyje pasikartojantį žodį "rezidenciją". Niekas klaseje nežinojo, ką tas žodis reiškia. Tada direktorius paaiškino pavyzdžiu, sakdamas: "Mūsų imperatoriaus (ar kaizerio) rezidencija yra Berlynas." Dilgtelėjo man tas direktoriaus posakis. Tai toks yra mūsų imperatorius -- pagalvoju sau -- kurio žandarai slautėja mūsų valstybėje. Ne savam išpūdzui kartoti primenu šį vaizdelį. Juo norėčiau pažymėti, kad štai pirmąjį lietuvį inteligentą, dalyvavę Ukmergės atstovų rugsėjo m. Vilniuje sušaukame seime, nepaisė paskelbtos nepriklausomybės. Jam Lietuva ir po to akto tebuvo vis dar kaizerinė Lietuva.

Praslinko dar keletas

mėnesių, per kuriuos įvyko daugpermainų tiek karo vyksme, tiek tarpautiniuose santykiuose, kol Lietuva, kaip ir kitos Pabaltijo valstybės, galėjo kelti nepriklausomam gyvenimui. Ji kėlėsi be tiesioginio ryšio su Vasario 16 d. aktu. Nepriklausoma Lietuva neišriedėjo taip betarpiškai iš Vasario 16 d. Akto, kaip JAV iš liepos 4 d. ar antrasis Reichas iš sausio 18 dienos sprendimo.

Pripažįstant, kad nebuvo tiesioginio ryšio tarp Vasario 16 Akto ir Lietuvos valstybės pradžios 1919 m., nemanoma -- gink Dieve -- nuvertinti to Akto. Jo vertė -- ir dar didelė -- glūdi kur kitur. Otam dalykui paryškinti reikia griebtelėti kiek tolimesiems Lietuvos praeities, kada iš amžių glūdumos išnoro lietuvių tauta ir valstybė. Tai įvyko maždaug prieš 700-800 metų. Tada aisčių gimines Pabaltijje palietė čia pat iškūrė du kryžiuočių ordina, seniau prasidėjusios Kievo ir Lenkijos valstybės. Tada iš aisčių-baltų giminių ėmė darytis lietuvių tauta. Ji vystėsi amžių slinktyje neatskiriamai nuo kuriančiosios valstybės. Dabar mūsų istorijos moksle vyrauja gan pagrįsta nuomonė, kad senoji Lietuvos valstybė užsimezgė Aukštaitijos srityje paneriais ir pa-

nemuniais. Čia buvo centrinė buveinė mūsų pirmo žinomo valdovo Mindaugo. Tame pačiame centre mezgėsi ir lietuvių tauta. Kai tvirtėjo ir plėtėsi Lietuvos valstybė, tvirtėjo ir plėtėsi ir tauta su ja. Prie panemunės ir paneriuose susitvėrusios tautos valstybės anksti prisiliejo aisčių sėlių giminė, gyvenusi maždaug šių dienų Zarasų-Utenos apylinkėse. Lietuvos valstybė siekė toliau į šiaurę, žiemgalių srities, kuri tęsėsi iki Dauguvos. Kai 13 a. gale žemgaliai gynėsi nuo kryžiuočių, lietuviai rėmė juos. Tačiau jie ordinui teko. Kraštas liko už Lietuvos ribų ir tapo todėl šių dienų latviškąja Zemgala. Dar Gediminas reiškė pretenziją į jį, kai prie savo karališko titulo demonstratyviai bent poroje žinomų dukumų prisidūrė "žiemgalių kunigaikščio ir princo" (dux et princeps Semigalie).

Tuo būdu Livonijos ordinas pastojų Lietuvos valstybei ir tautai kelią plėstis į šiaurę. Aisčiai likę jo valdžioje per ilgus šimtmečius išsivystė kita -- latvių tauta.

(Bus daugiau)

M A L E

OWNER-OPERATORS WANTED

If you have a late model tandem tractor and experience in interstate operation, join our growing company covering the Eastern and Middle U. S. Company trailers. Union scale. Paid benefits. Apply to: ST. LOUIS FREIGHT LINES U.S. 20, 1/4 Mile West of Route 421, Michigan City, Indiana, or Call (219) 874-6271. (20-34)

J. GRAUDA

Altofobija ir altafilija

Čia norime pakalbėti apie mažai dar lietuvių literatūroje liestą temą: altofobiją ir altafiliją.

Kada verbuoja kadrus į parašiutininkų grupę, vyrus skirsto į altofobus ir altofilus. Altofobas automatiškai atleidžiamas iš pareigos siekti parašiutininko amato. Mat, altofobas yra tas, kuris bijo aukštumos. Toks, net sustojęs ant stogo, bent tuziną pėdų virš žemės, jau jaučia netikrumą kojose, akysse raibuliuoja, galva svaigsta ir kaž kokia mistiška trauka traukia į žemę. Gerai, jeigu altofobas virsta ant pievos iš tuzino pėdų, o kas būtų, jeigu jis kristų iš tuzino šimtų pėdų?

Todėl altofobams nėra vietos parašiutininkų divizijoje. Tegu spurdą ant žemės, patvoriuose, pasieniuose.

Altofilas mėgsta aukštį. Tokiam nesvaigsta galva ir tuzino šimtų pėdų aukštyje. Netrukus toks jau rīsa ant nugaros parašiotą ir kyla įpadebesius, o iš ten, keberiojant, ir pirma, kaip akmuo, o paskui kaip plunksna vėjuje, džiaugiasi supdamasis erdvėje. Altofilas tinka parašiutininkų amatui ir veikiai su tuo apsipranta.

Altofobas, mūsų kalbon išvertus, yra aukštumos neigėjas. Altofilas yra aukštumos mėgėjas.

-- Palaukite, -- pertraukė mus balsas. -- Aš maniau, kad jūs čia kalbėsite apie Altą ir vasario šešioliktosios progą rinkliavas.

-- Prie ko čia altofobija ir altafilija? -- mes nustebome.

-- Altofobai yra tie, kurie aukomis remia bendruomenę, o altofilai tie, kurie remia Altą. Ir nepus-kite arabų su parašiotais.

Vyro vaidas buvo piktas, kaip vedamasis prieš bendruomenės kėslus į dyką pinigą.

Mes nusiėmėm nuo inkaro ir pasileidome šonan, kaip su parašiotu vėjuotoje padangėje.

Forge Hammer Operators

Immediate openings for drop forge hammer operators. Must have experience on either board hammer or steam hammer. Excellent starting wages and fringe benefits.

Apply in person

Personnel Office

ROCKWELL-STANDARD CO.

100 CARK at W. FORT, DETROIT, MICH.

an equal opportunity employer

(20-22)

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUSAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

VYTAUTAS ALANTAS

GAISRAS GIRIOJE

Ištrauka iš romano "Šventaragis"

(2)

Karijotui pasilenkus surišti kojų, Džiūgas jam spyrė į dantis ir pasileido kiek tik įkerta bėgti girių link, betgi toli nenubėgo: raiti vyrai jį pavijo, perbloškė ant žemės, ir Karijotas apraizgė jį virvėmis nuo galvos iki kojų.

-- Dabar jis mano! -- dūko Karijotas šluostydamas kraują nuo perkirstos lūpos ir, persimetęs ant pečių surištą vyrą kaip rugių kūlį, dideliais žingsniais nužargėjo skruzdyno link.

-- Dabar metas, -- pusbalsiu tarė Šventaragis. -- Aš pulsiu tebesėdintį balne Žiobri, tu Mantai, tvok Karijotui buože per makaulę, kad jis apsvaigtų, tik neužmušk ir tuojau išlaisvink Džiūgą. Jūs, -- jis kreipėsi į Šilini ir Eikutį, -- pasirinkite po vyrą koks jums patinka. Penktąjį berną sudorosiu aš išmušęs iš balno Žiobri. Pirmyn!

Šventaragio draugonė šoko iš užuoglaudos ir visu išibėgėjimui puolė piktadarių, tačiau jiems ne pasisekė iškart jų perbloškėti kaip tikėjosi. Šventaragis rikį iš balno išvertė, bet šis pašokęs nuo žemės, čiupo iš uždiržio karo kirvį tik užsimoti nepaspėjo: Šventaragis pastatė Žaibą piestu, ir žirgas vėl perbloškė Žiobri priešakinėmis kanopomis. Šventaragis nuško nuo žirgo, išplėšė iš rikio kirvį ir nusviedė skruzdynan.

Mantui tuo tarpu pavyko susidoroti su Karijotu:

apsvaigintas vyras paslikas tysojo ant žemės, o jis pats paskubom piauštė durtuvu Džiūgo virves.

-- Mantai, turi virvių? Ateik čia ir surišk Žiobri, -- riktelėjo Šventaragis ir nuskubėjo padėti savo draugams. Šiliniui ir Eikučiui sekėsi ne kaip: jiedu turėjo kovoti prieš tris vyrus, kurie, pasirodė, gerai valdą kardus ir esą jauni, tvirti bernai. Vienas jų smarkiai spaudė Eikutį ir jau buvo jam sužeidęs petį. Šventaragis iš tolo sviedė į jį savo buožę ir pataikė krūtinėn. Bernas susvyravo, išmetė iš rankos kardą, bet pats iš balno neišvyrto. Eikutis pasinaudojo proga, pagavo jo žirgą už apynasrio, o raitelį kumščio smūgiu į pašonę nuvertė žemėn.

Šilinis su savo priešu jau buvo susidorojęs.

Mantas, surišęs Žiobri, irgi šoko draugams į pagalbą. Užšokęs ant savo žirgo jis puolė trečią berną, kuris betgi jo smūgius atrėmė su nepaprasta jėga ir išmone valdyti kardą, tačiau, matydamas, kad kautynės visvien pralaimėtos, jis metėsi į šalį ir zovada pasileido miško link. Mantas jam pridurmais paleido savo buožę, pataikė į nugarą, bet iš balno neišmušė. Bernas dar spėjo grįžtelėti ir pagrūmoti kumščiu prieš dingdamas tarp medžių.

Nudūmė, kaip raganius pasibalnojęs oži, -- nusijuokė Mantas.

-- Nespėjo skruzdės akių išplikyti? -- Šventaragis paklausė Džiūgą.

-- Ne, viešpatie, išgelbėjote pačiu laiku, telaimina jus dievai -- atsakė dainius dėkingomis akimis apmesdamas vyrus.

-- Ką darysime su tais niekšais? -- Mantas paklausė Šventaragi.

-- Palauk, -- jis priėjo prie Eikučio. -- Parodyk savo petį.

Eikutis atraitojo rankovę: ranka buvo perkirsta prie pat peties, bet žaizda neatrodė gili.

-- Gerai, kad kardas nepasiekė kaulo, -- Šventaragis apžiūrėjo žaizdą ir, nuskubėjęs prie savo žirgo, išėmė iš priištios prie balno vytelinės kraitelės keletą kraujazolės lapų ir liepė Šiliniui nubėgti prie upelio juos gerai nuplauti. Paskum jis apklojo žaizdą švariais lapais ir aprišo drobiniais raiščiais. -- Mano motina sako, kad jei vyrai pažintų kraujazolę, daug žaizdų išsigydytų karo žygio metu, -- kalbėjo jis tvarstydamas žaizdą. -- Ryt, kur sustosime nakvynės, tavo žaizdą nuplausiu arniku ir nepamatsysi kai būsi sveikas.

-- Pažiūrėkite į to berno apdarą ir jo žirgo aprangą, -- tarė Šilinis, kai Šventaragis baigė tvarstyti Eikučio žaizdą.

Visi sužiūro ir stebėjosi žirgo aprangos turtingumu. Dvinasrės žaslės kamanos buvo nusagstytos dirželių sankryžose. Iš po gero tymo balno kyšojo išlindę minkšto patiesalo kraštai, o ir kilpų pakabos buvo pasiūtos iš geros odos. O atvirkščiai, berno apdaras buvo prastas, aiškiai per didelis, nepagal išmieras pasiūtas, nors vėl diržas buvo brangios odos ir turtingai nusagstytas žalvariniais ir sidabriniais apkalais, o vėlgi pašonėje kabas durtuvą buvo nekoks ir ikištas į medinę imautę.

Panašiai vilkėjo ir kitas bernas, tik jo ginklai ir vilkėsena buvo geresnė, o žirgo apranga daug prastesnė.

-- Mano motina sako: vienas galas dega, kitas gesina, -- nusijuokė Mantas.

Tik pats Žiobrys ir Karijotas vilkėjo turtin-gu apdaru ir buvo apsiginklavę rinktiniais ginklais.

-- Kas jūs tokie būsite? -- paklausė Šventaragis.

(Bus daugiau)

KŪRYBA IR MOKSLAS

SENPRŪSIŲ LAISVĖS KOVOS

Dr. M. Anyso reikšmingas veikalas

Savo tautos istoriją reikėtų žinoti. Ypač svarbu lietuviams, kurie, gyvendami tarp svetimųjų, kartais išgirsta klausimų, į kuriuos ne tik jaunimas, bet dažnai net vyresnieji neranda pagrįstų atsakymų.

Dėl savo tautos istorijos nežinojimo, ar nepilno žinojimo, lietuvių visuomenė nebuvo išsąmonėjusi vakarinės Lietuvos - Prūsijos - tautinio priklausomumo vienai ir tai pačiai lietuvių tautai.

Kas iš lietuvių nenorėtų išlaisvinti Herkaus Manto, Doneičio, Vydo ir daugelio kitų istorinių mūsų tautos asmenybių gimtinių, tebelaikomų svetimųjų?

Laikas keičia gyvenimą ir istoriją. Netgi nepriklausomos Lietuvos laikais kai kurie mūsų istorikai ir šiaip žymniai skelbė, kad Prūsija, nors ir pažįstami lietuviškumą, apie 700 metų esanti okupuota vokiečių ir mums reikią sutikti su tuo faktu, kuris esąs nepakeičiamas. Betgi II Pasaulinis karas iš esmės pakeitė to žemės gabalo okupantus: Prūsijos šiaurėje įsikabino rusai - bolševikai, pietinėje dalyje -- lenkai, jas gavę rusams pagėdaujant. Tų dviejų okupantų teisių nėra pripažinusios didžiosios valstybės ir jie tenai tūpi laikinai.

Šios klaidos gal būtų išvengta, jei lietuvių, tiek okupuotoj Lietuvoje, tiek JAV-se ir kitur būtų darę žymiai didesnę spaudimą už tų žemių atidavimą Lietuvai ar lietuviams, kaip teisėtiems gimniniams.

Šiandien galima pakartoti: kaip buvo, taip ir tebėra per didelis lietuvių neišmanymas, pasigimus dėl tos gintarinės pajūrio srities, su derlingomis žemėmis, puikiais gamtovaizdžiais, įvairia pramone, uostais bei ekonominiu graviravimu Lietuva.

Pastovūs gyventojai Prūsijoje gyvena nuo keliolikos šimtų metų prieš Kristų. (Jau XVI a. prieš Kristų gintaras pasiekė Mikėnų kultūrą Graikijoje, ir nuo to laiko ėmė vystytis gintaro prekybos keliai žemyn. Dr. M. Gimbutienė, LE XXIV 137 psl.). Didelė, plati tos srities istorija, eile arvejų vadovavusių kitoms lietuvių tautos dalims ar gentims savaisiais laimėjimais.

Rimti mokslininkai pripažįsta, kad prūsai yra tie patys baltai, kaip lietuviai ir latviai. Bet gi prieš šį istorinį faktą aktyviai šieška šoka nemaža kitokių, rašančių tariamai mokslines knygas, kurios dideliais tiražais siūtinėjamos į kitų valstybių

Algirdas Gustaitis

bibliotekas, taip stengiantis iš esmės pakeisti svarbią lietuvių tautai istorinę tiesą.

Šioji tiesa nepakankamai žinoma ar nepakankamai įsąmoninta lietuvių kultūrininkų, todėl, jos paryškinimui pacituosiu pora pastabų iš dr. Z. Ivinskio "Lietuvos istorija naujų šaltinių ir pokario tyrinėjimų šviesoje", paskelbtų L.K. Mokslų Akademijos Suvažiavimo Darbu V t. 523-600 psl., Roma 1964 m.

Dėl H. Gersdorf "Der Deutsche Orden im Zeitalter der Polnisch-Litauischen Union". Margurg 1958: "Nuostabu, kad autorius visoje eilėje klausimų yra plačiai nurašęs pro šalį, arba kartoją senas tezes". (537-538 ps.).

Apie E.A. Plieg "Das Memel land", 1962: "E.A. Plieg... ne tik ignoravo kai kuriuos jam labai reikalingus lietuvių autorius, bet nesinaudojo svarbios lietuvių literatūros kitomis kalbomis". (538-539 psl.).

Tame rašinyje dr. Ivinskis nurodo kur kas daugiau lietuvių istorijai kenksmingų knygų, raštų. Pakartotinai dr. Mortensenų žala, pavartą jo ir jo žmonos, atremia M. Gelžinis savo studijose, paskelbtose mity periodikoje. Tie M. Gelžinio raštai turėtų būti išleisti atskirai.

Apie senuosius prūsų daugiausia rašė vokiečiai, šimtmečiai to krašto okupantai, Ačiniams lietuvių istorikams, kurie pradeda panagrinėti vokiečių autorius ir jų raštuose pastebėjus šališkumus skelbia.

Dr. J. Jakštas "Žvilgsnis į Mažosios Lietuvos istoriografiją". Lietuvių Katalikų Mokslų Akademijos Metraščių IV t., 7 psl., atidengia vieną tokią apgaulę istorijos mokslui: "Voigtui daugiau rūpėjo Ordino ir tai politinė istorija. Jis beveik nematė Mažosios Lietuvos ir lietuvių Rytprūsiose". (Johannes Voigt /1786-1863/ vokiečių istorikas. Naudodamas senuosius Kryžiuočių ordino raštus, šaltinius, paskelbė keletą didesnių darbų apie senuosius prūsus ir Kryžiuočių ordiną.)

DR. M. ANYSAS DAVĖ VERTINGĄ VEIKALĄ APIE XIII A. PRŪSUS

Ne vien vokiečiai, nemažiau rusai ir lenkai, ypač po II Pasaulinio karo, stengiasi Prūsijos ir prūsų - lietuvių istoriją pakreipti melo linkme. Beveik visos paskutiniuose dešimtmėčiuose

išspausdintos rusų - komunistų ir lenkų knygos taip iškreiptos, kad istorinė tiesa nuplauta iki nežitrumo. Negeriau ir pas kutinėse vokiečių knygose. Ypač lietuvių, norintieji naudotis tariamai istorinėmis tų valstybių mokslininkų parengtomis knygomis, turėtų būti labai atsargūs, kad užuot naudot nepadarytų žalos lietuvių tautos istorijai.

Praskaidrinantis yra dr. Martyno Anyso ilgų metų darbas, 1968 m. išleistas Mažosios Lietuvos Lietuvių Draugijos antrašte: Senprūsų (Pruthenorum gentes) kovos dėl laisvės su Vokiečių Kryžiuočių Ordinu nuo 1230 iki 1283 metų. Už kūrinių autorius 1964 metais gavo Vydo vardo literatūrinę premiją, priedo 1000 dol. Knygos antgalvėje duota sutrumpinta antraštė: Senprūsų laisvės kovos.

Knygoje autorius rašo apie prūsų kilmę, jų gyvenamąsias sritis, jų kovas už savarankiškumą.

Iki šiol lietuvių istorijose ne pakankamai atkreiptas dėmesys prūsams, kurie yra lietuvių tautos dalis. Jie kruviną kovą prieš vokiečius-kryžiuočius vedė apie 130 metų. Pagaliau prūsai buvo pavergti, bet nesuvokietinti. Jie padėjo likusiai lietuvių tautos daliai išlikti laisvai, iki 1410 m. buvo sutriuškinta kryžiuočių galybė, lietuviams talkon pasikvietus lenkus ir kitus.

Dr. M. Anysas naudojo įvairia istorine literatūra, net pačiais pirmaisiais šaltiniais. Žinias naudojo atsargiai, kritiškai, stengdamasis atskirti tiesą nuo išmonių. Nėra jokio reikalo garsinti lietuvių tautos priešų pasakytą šmeižimą, melą.

VERTA MŪSŲ DAILININKŲ, RAŠYTOJŲ KŪRYBOS

Lietuvių istoriniai įvykiai labai per mažai atkreipia dėmesį mūsų dailininkų, rašytojų. Šiame dr. Anyso veikle yra gausybė fragmentų, kurie prašytų prašyti įvairiai tapyti, grafika, dramomis, novelėmis, romanais ir pan. Pasiskaitykite:

"Komitūras tuomet vykęs aplinkinius kelius, puolęs Šareiką ir jo bendrininkus iš pasalų ir juos sumušęs. Aštuoni žymesni kaliaičiai buvę paimti į nelaisvę, jų tarpe Šareika. Sakoma, kad pirmąją naktį po mušio, kai riteriai broliui miegoję savo palapinėse, stiprusis Šareika dalinai išsilaisvins iš jam uždėtų pančių, kuriais jis buvęs pririštas prie medžio, užmušęs savo sargybinius, vieną brolių riterių ir (Nukelta į 6 psl.)

Dail. M. Šileikis, J. Fabion, viešnia, ir A. Cooper-Skupas parodoje.

J. Kasakaičio nuotrauka

Trijų dailininkų sąmokslas

ANTANAS NAKAS

Praeitą sekmadienį Balzeko Liet. Kultūrinia me Muziejuje, Chicagoje buvo atidaryta trijų dailininkų paroda. Mikas Šileikis ir Antanas Skupas (Cooper) nuo seniau jau mums gerai pažįstami dailininkai. Trečiojo -- John Febiano'o darbus teko matyti pirmą kartą. Jis yra Chicago's Dailės Instituto profesorius - emeritas. Virš 5 metų daile studijavo Europoje -- Florencijoje, Vienoje ir Krokovoje. Dauge keiliavo. Pradžioje baigė Chicago's Dailės Inst. Šioje parodoje išstatytos dvi skulptūros: Skupo -- portretas ir didesnės moters figūra, skulptuota iš medžio -- "Meditacija". Medžiaga skulptoriaus rankose elastingai pasiduoda jo sumanymams. Be to dar išstatyta 10 piešinių, kurie atlikti lengvomis, taupiomis linijomis. Tik 2 piešiniuose, vaizduojančiuose Vietnamo karą -- "Sugrižimas" ir "Ivo Jima", piešinių linijos labai kondensuotos, sukeliančios dramatinę nuotaiką, kurioje slypi kovojančių fronte nuovargis, neviltis ir supančios aplinkos karo beprasmiškumas.

A. Skupas šį kartą išstatė keletą žanrinių pobūdžio paveikslų: -- "Coffee and", "2:00 A.M." Šiaip jo tapybos tematika -- peizažai, natūrmortai, rečiau figūrinės kompozicijos. Paveiksluose dominuoja tamsūs koloritas, primenantis 18-19 šimt. ispanų dailininkų mokyklą. Matyti, kad nors ir trumpos studijos Ispanijoje, paliko gilesnius pėdsakus jo kūryboje.

Šių trijų dailininkų parodą galima būtų pavadinti sąmokslu: ne nuverstį valdžią arba išsproginti Chicago's stokyrdų likučius, bet kasmet šiuo laiku padėti pavasariui greičiau pasiekti Chicago ir skubiau išsklaidyti ją supančius debesis, kad per juos galėtų prasiveržti saulės spindulys ir mus pradžiuginti talentingų dailininkų laimėjimais.

Šio sąmokslu vadu reikia laikyti patį jauniausiąjį, ne amžiumi, bet savo jaunatviška dvasia

-- Miką Šileikį, kuris yra ne tik dailininkas, bet meno kritikas ir istorikas, plačiai žinomas ir už Chicago's ribų. Jei surinktume jo visus raštus meno klausimais tai susidarytų daug storių tomų. Dėka jo publicistikos Naujienose, daug kas įprato dažniau lankyti meno parodas ir labiau suprasti įvairių pakraipų šių laikų meną.

Maloni veide šypseną ir iš po akinų blizgantis šiltas žvilgsnis, kiekvieną nuteikia draugiškai. Jis atlaides šios galdynės meno sambūrių dalyviams, kurie mano, kad jie jau seniai yra įkopę į Olimą ir kad tik jų pateptas galvas glosto pats Zeusas...

Šios parodos rezultatas -- tai jo bendradarbiavimas su gamta. Pakrauna jis į savo, ne pirmos jaunystės automobilį, dažus, paletę, drobę ir vyksta kur nors į gamtą. Ieškoti ko? Laimės? Gal ir taip. Gal turtų? Bet gi jis turtingas, daug turtingesnis už šio miesto žinomus turtuolius, turintis patyrimą, praeitų dienų džiaugsmą ir nusivylimus, savo talentą ir žurnalisto sugebėjimus, kurie brangesni už "dolerinį verslį". Jis moka surasti ramybę ir savotišką užsimiršimo laimę užmirštuose miš-

ko pavėsio kampeliuose, prie upelio, kopų, prie didelio ežero. Įsitaiso piešti. Čia ramu. Čia galima pasikalbėti su skruzdė, su paklydusiu kardinolu (paukščiu), zuičiu, driežu, bitinu, su pražydusiu gamtos stebuklu -- laukine gėle, kurios piesteliai, įvairiaspalviai aksominiai lapeliai kalba apie kūrybos Genijų, kurio nesusgebam dar pažinti ir jo minties atspėti.

Labiausiai jis mėgsta rudenį, kada viskas suklepsnoja, dega ir nuobodžios žalios spalvos pasikeičia į auksą ir oranžinę žerėjimą. Parodoje, o ypač jo atelėje nemaža tokių paveikslų.

Manau, kad Sv. Lukas, dailininkų patronas, bus jam palankus ir nepasigails už jo veiklą ir nuopelnus, paskirti rojuje kampelį, kuriame jis su talentingu kolega -- žurnalistu Pronskum, galės braidyti po rojų pievas ir plaukioti nežemišku laiveliu, ieškodamas čia nesuskaitomai gražių motyvų savo paveikslams...

Ar Jums nekeista, kad dar nevisi turi Šileikio paveikslų?

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Neringos tunto skautės (iš kairės) I. Belzinskaitė, J. Ignatavičiūtė, V. Nasvytytė, N. Mainelytė ir R. Petraitytė prie rankdarbių, kurie bus išstatyti Kaziuko mugėje, įvykstančioje šį šeštadienį, kovo 20 d. Naujos parapijos salėje Clevelande.

J. Garlos nuotrauka

Dailininkas Mikas Šileikis su Dirvos meno kritiku muz. Antanu Naku parodoje.

J. Kasakaičio nuotrauka

Lituanistinių mokyklų mokytojų paruošimo reikalu

Visiems mums yr labai gerai žinoma, kokioje padėtyje yra mūsų lituanistinės mokyklos.

Po dviejų, palyginti nepersejamai, pakartotinai paskelbtų vajų lituanistinių mokyklų mokinių skaičius labai menkai tepadidėjo, kai kuriose vietose net sumažėjo, o viena kita mažesnė mokykla ir uždaryta. Bus ir tokių, kurioms šie metai bus paskutiniai. Ir tai vyksta jau ne vien tik dėl mokinių skaičiaus sumažėjimo, bet ir dėl mokytojų stokos. Jei pirmąjį dvidešimtmetį lituanistinę mokyklą vadino "vargo mokykla", tai šiame dvidešimtmetyje, jei nieko nepajėgsime padaryti ir jei neišvystysime didesnės veiklos lietuviškai mokyklai sustiprinti ir ją išlaikyti, ji bus vargingesnė ir už pačią vargingiausią vargo mokyklą, nes ji eis visiškai nuskurdimo linkme.

Esame stebėję savų lituanistinių mokyklų veiklą ir žinome, kad geras entuziastingas mokytojas, turintis gerą norą besimokančių ir mokyklą uoliai lankančių mokinių būrį, gali labai gerų rezultatų pasiekti, dirbdamas net ir rūsyje. Viskam, tačiau, yra riba. Šiuo metu ir esame pasiekę tokią ribą, kada tų entuzistų mokytojų išdirbusių dvidešimt ar daugiau metų, jėgos silpnėja, ir jie palengva išsina iš rikiuotės. Ne vienas tokių veteranų mokytojų, kurie dar vis dirba, jau seniai būtų pasitraukę, bet pareigos jausmas dar vis neleidžia tai padaryti. Sąžiningas idealistas mokytojas nesmagiai jaustųsi, palikdamas savo postą, jei nebus kas jį pavaduotų. Pavaduotojai gi, ypač šiais laikais, taip sau neatsiras iš niekur, nenukris iš dangaus. Daugiau tokio naujo lietuvių atplėndžio iš tėvynės iš anapus Atlanto, tikriausiai jau nebebus. Tad dabar pats laikas pasirūpinti, ir tai kuo skubiausiai, patiem naujo mokytojų prieauglio.

Daugelyje lituanistinių mokyklų gražiai talkina jaunoji karta, kuri pati yra išėjusi iš mūsų lituanistinių mokyklų. Būtų idealu turėti cenzuotų patyrusių mokytojų, bet iš kur jų gausi, jų išteklių jau visai baigiasi. Reikės tenkintis, ir net džiaugtis, jei gausime jaunų, prieauglių.

Jo garbei knygų, veiklų jau yra, jų, neabejojau, bus daugiau. Bet kur mūsų dailininkų kūrinių? "Po paskutinių didžiųjų mūsų likę sukilėlių vadai buvę pasitraukę į nežinomas vietas, kur jiems negrėsęs tiesioginis pavojus. Pagal kroniką ir natangų vadą pasitraukę į tokią vietą ir ten gyvenę iš medžioklės. Ar jis tuomet dar vedė karą, iš trumpo kronikos atpasakojimo nepaaiškėja. Vieną naktį nedidelis kryžiuočių būrelis, vedamas Christburgo komiteto von Schoenenbergo ir riterio brolio von Galtbacho, netikėtai užklupęs Montę sėdintį prie savo palapinės. Kryžiuočiai jį paėmė į nelaisvę, ten pat po medžių pakopę ir perdūrę jį kardu. Taip baigė gyvenimą didysis senprūsių karžygis ir laisvės kovotojas. Tikra Montės mirties data nėra žinoma. Komentaruose yra minimi 1273-1274 metai".

Kažkaip abejotinai skamba, kad pats komitetas būtų vykęs sukilėlių naikinimui su nedideliu būreliu kryžiuočių. Gal tenai buvo pagrindinės pilies kariškos jėgos, gal vokiečių kronikininkai norėję parodyti kokie nuostabūs buvę jų kariai, nes net mažas būrelis pagavęs pagrindinį prūsų sukilėlių. Prūsų - lietuvių senoji istorija, nors keliais šimtais metų vėluojanti, nors labai nedrąsiai, teįstengdama užgriebti paskirus metus ar dešimtmečius iš kelių šimtų metų, net tikstantmečių, istorijos.

Dr. M. Anysas pasirinktą laikotarpį panagrinėjo atidžiai, mokslisku objektyvumu. Knyga rekomenduotina įsigyti sau, ar padovanoti kitiems.

Sveikintinas mūsų rašytojų, poetų pradėtas domėjimasis prūsų žeme ir tenai gyvenančiais lietuviais. Vienas naujausių įnašų yra poeto Kazio Bradyno poezijos knyga "Donelaičio kapas". Ten skaitome:

Ten mūsų tėviškės tiktai per paukščio skrydį,
Tie patys debesys ir ta pati tarmė,
Aš tik seku didžiulę tavo brydę,
Ieškodamas, kur viso to versmė,

HERKAUS MONTĖS (MANTO) MIRTIS

Turbūt žymiausias prūsų sukilėlių vadas, kilmingasis, narsusis Herkus Monte seniai buvo vertas mūsų menininkų talento.

Ten mūsų tėviškės tiktai per paukščio skrydį,
Tie patys debesys ir ta pati tarmė,
Aš tik seku didžiulę tavo brydę,
Ieškodamas, kur viso to versmė,

Kur pabaiga, kuri visus išbarsto,
Kaip smiltis prie neperžengtos varčios,
Aš ateinu prie užmuštojo Pričkaus karsto
Ir būro lūpomis meldžiuos...

Ne, Aš nesimeldžiu -- aš melstis negaliu,
Aš tik atsiklaupiu ir kaip žemė tyliu...

Klausydamas pavasario skambėjimo
Ir svaigdamas nuo vasaros žolynų kvapo,
Aš ieškau Donelaičio kapo --
Jis turi būti čia -- o rasti negaliu,
Todėl atsiklaupiu ir kaip žemė tyliu...

Ir kai jau vėju atūžia ruduo,
Kada pusnynuos ima stūgauti vilkai,
Kai po žole ir mano palaikai,
Aš jį randu, jau nesusieta
Nei su laiku, nei su erdve,
Ne užkastą Tolminkiemio poetą,
O žemę, gimdančią save". (14 psl.).

Dr. M. Anysas irgi ieško senųjų prūsų kapų, ieško jų praeities, kad mes visi, visi jų giminės ir broliai, visos sesės ir

draugai, žinotume maldos prasmes senųjų prūsų garbei, savosios tautos praeitį ir ateitį.

vietoje, toje apylinkėje, kurioje jie gyvena ar dirba. Teko susisiekti su kai kuriomis LB apylinkėmis ir mokyklų tėvų komitetais ir iš visų gavau pažadą, kad jie savo studentus parems ne tik moraliai, bet ir materialiai. Geriausias pavyzdys yra New Yorkas, Be jokių raginimų Lietuvių Katalikų Mokytojų Kultūros Dr-ja suruošė parengimą tokiems studentams paremti.

Taigi mėginkime visi, mokytojai, tėvų komitetai ir LB apygardų bei apylinkių valdybos, bendromis jėgomis, kas suieškodami stipendijų, kas surasdami kandidatų, duoti tam reikalui tinkamą eigą. Tegu nelieka nei vienos apylinkės, kur yra lituanistinė mokykla, iš kurios neatvyktų šią vasarą į Fordhamą bent pora studentų. Lituanistinės mokyklas išlaikyti nėra nei vieno tėvų nei vieno mokytojų dalykas.

Gražu, kad daugelyje vietų LB šitą visuomenišką ir tikrai bendruomenišką reikalą suprantą ir laiko savo pareiga lituanistines mokyklas remti ir jas globoti. Reikėtų, kad lietuviško švietimo reikalas taptų visos mūsų lietuviškos bendruomenės reikalu. Jis turėtų būti ne pripuolamas, bet visuotinas ir gerai organizuotas.

Tad visi į talką! Visais lituanistinių kursų reikalais - registracijos, programų, stipendijų, kambarių Fordhamo universiteto ribose, prašom kreiptis į Lituanistinių Kursų vedėją prof. dr. A. Vasį adresu: Lituanian Program, Fordham University, Box AA, Bronx, N. Y. 10458.

Antanas Masionis, Rytinio Atlanto pakraščio lituanistinių mokyklų inspektorius.

• Bronė Gadeikienė, gyvenanti Clevelande, prašoma atsiliiepti. Jai yra laiškas Dirvoje iš Alekso Atučio.

• Ohio automobiliams 1971 m. numeriai bus pradėti išdavinti kovo 16 d. ir automobilistai turės išsiimti ne vėliau balandžio 15 d.

Greičiausias, taupingiausias ir paprasčiausias kelias siųsti

D O V A N A S

savo giminėms į Lietuvą ir U.S.S.R.

yra nupirkti jiems

PREFERENTIAL SPECIAL ROUBLE CERTIFICATES

— SPECIALIŲ RUBLIŲ PAŽYMĖJIMUS — kuriuos galima pakeisti į pirmos rūšies prekes specialiose Vneshtorg'o užsienių valiutos krautuvėse.

KOKYBĖ YRA AUKŠTA

KAINOS ŽEMOS

Dėl naujo katalogo ir smulkesnių informacijų kreipkitės į bet kurią mūsų prisijungusių firmų:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut St., Philadelphia, Pa. 19106

Tel.: (215) WA 5-3455

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

45 West 45th St., New York, N. Y. 10036

Tel.: (212) CI 5-7905

PACKAGE EXPRESS AND TRAVEL AGENCY

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019

Tel.: (212) 581-7729

ar į jų skyrius, ar tiesioginiai į:

PODAROGIFTS, INC.

220 Park Ave. South, New York, N. Y. 10003

Telefonas: (212) 228-9547

PERSPĖJIMAS! Dėl savo saugumo ir greito užsakymų išpildymo, užsakykite TIKTAI per viršuje išvardintas firmas ar jų skyrius, kurios yra oficialiai pripažintos atstovauti Podarogifts, Inc.

BELEDŽIAI ŠALDYTUVAI

Dabar yra lengvas būdas išlaikyti jūsų Stroh's alų maloniai šalta visą popietę.

Mūsų aluminiaus izoliuotame Stay Cold Pack.

Tik pasitikrinkit, kad visa dėžė būtų maloniai šalta. Tada alus

pasilikis viduj toks ištisas valandas.

Bet atsiminkite, mes nesakome, kad Stay Cold Pack pilnas Stroh's yra malonesnis negu šaldytuvą pilnas Stroh's.

Bet tikrai tikrai padaro skirtumą jį nešiojant.

Stroh's... Vienas alaus mėgėjas kitam.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

LŠS ĮKŪRĖJO VLADO
PUTVIO MINĖJIMAS

Minėjimas praėjo dideliu pasisekimu, nes iškilmingumą padidino iš Chicagos atvykę šauliai ir šaulės su puošniomis šaulių uniformomis.

Dalyvavo šaulių kuopos pirmininkas V. Išganaitis, Al. Budreckas šaulių garbės narys ir teismo narys, S. Cicevičienė centro valdybos narė ir šauliai Laurinaičiai.

Šv. Jurgio parapijos salės scena buvo papuošta dideliu V. Putvio paveikslu, tautine vėliava ir gėlėmis. Svečiai iš Chicagos su patraukliomis ir puošniomis, šaulių ženklais papuoštomis uniformomis buvo pakviesti prie garbės stalo. Vl. Putvio minėjime buvo prisiminta ir kankinys S. Kudirka, Brazinskas ir žuvę už Lietuvos laisvę.

Šaulys dr. K. Pautie-

V. Putvio minėjime Clevelande kovo 14 d. Šaulių Sąjungos centro valdybos nariai su Clevelando kuopos vadovais. Sėdi iš kairės: S. Cicevičienė, V. Išganaitis, A. Laurinaičienė ir dr. M. Žilinskienė. Stovi: J. Krygeris, A. Laurinaičis, V. Jokūbaitis, A. Budreckas ir kuopos pirm. dr. K. Pautienis.

J. Garlos nuotrauka

nis, atidarydamas minėjamą pareiškė, kad šitas minėjimas daromas tam, kad iš Vl. Putvio milžiniškos tautinės ir kultūrinės veiklos daug ko pasimokytume ir igautume stiprybės ir daugiau ryžto lietuviškai veiklai ir Lietuvos laisvimo darbui.

Vl. Išganaitis, šaulių garbės narys, nušvietė Vl. Putvio didelę reikš-

V. Putvio minėjimo Clevelande dalyviai klausosi V. Išganaičio paskaitos. V. Bacevičiaus nuotrauka

mę šaulių organizavime, kovose už Lietuvos laisvę ir didelę reikšmę jo veiklos Lietuvos kultūriname ir tautiniame gyvenime.

Al. Budreckas šaulių garbės narys, pasveikino šaulius ir paskaitė specialiai sukurta eilėraštį skirtą Vl. Putvio garbei.

Jauna pianistė Dalia Sakaitė, muziko Kuprevičiaus mokinė, paskambino keletą muzikos kūrinų. Po minėjimo dalyviai buvo pakviesti pasivaikinti kava ir saldumynais, kuriuos paruošė šaulių moterų sekcija. Šauliai svečiai, po minėjimo dar aplankė Lietuvos Klubą ir kiek užkandę buvo išlydėti dr. K. Pautienio ir ponios i Chicagą. Centro valdybos

nariai pasidžiaugė Clevelando šaulių aktyvumu. Nors kuopa gyvuoja tik trys mėnesiai, bet jau suruošė šaulio teisininko J. Krygerio paskaitą apie šaulius ir jų veiklą ir dabar Vl. Putvio minėjimą.

K.P.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

Visais gyvybės, sveikatos bei pensijų draudimo, o taip pat ir akcijų-investavimo (mutual funds) reikalais kreipkitės į V. Giedraitį — tel. 944-6835.

• Perkant ir parduodant namus kreipkitės į Ed. Čapą — Capas Realty So., tel. 732-8242.

pro žiūrą

M. SARGENIS

KAS KUO KVEP, TUO IR KITUS TEP

"Pravda" užsipuolė JAV, kad jos pasidariusios policine valstybe. Laikraštis primeta Amerikai, kad ji ne tik policiją ir tautinę apsaugą, bet ir kariuomenę ugdanti policinėje dvasioje prieš savo tautą. Nekonformistai esą negailestingai persekiojami, šnipinėjimas vyksta visose gyvenimo srityse, slaptoji policija, zionistai, teroristai ir visoki rowdies siaučia nebūdžiamis, fašistinės organizacijos vis labiau plečiasi. Straipsnio pabaigoje "Pravda" guodžiasi, kad antireakcinės jėgos JAV augančios, tik jos neturinės organizacijos ir vadų.

Mūsų visiškai nestebina tokie "Pravdos" užsiuolimai. Mes pergerai pažįstame bolševikų taktiką: bolševikai visuomet kaltina kitus tuo, kuopatys kalčiausi. Juk nėra kitos pasaulyje tokios policinės valstybės, kaip Sovietų Rusija. Ji tik ir laikosi policijos, NKVD ir Raudonosios armijos pagalba. Niekur taip šnipinėjimas nėra išgalėjęs, kaip komunistinėje Rusijoje. Ir niekur taip teroras nesiaučia, kaip Sovietų Rusijoje. Ten persekiojami ir naikinami ne tik bolševikų priešai, bet ištisos žmonių klasės ir ištisos tautos.

Gėda bolševikams kaltinti demokratinę Ameriką, kuo ji nenusikalsta, o kuo kačiausi ypatys bolševikai.

MAITINAMI KOMUNISTINE LITERATŪRA

Justinas Marcinkevičius, "Literatūrinių ryšių komisijos" pirmininkas šiemet Vilniuje laikė referatą apie tarptautinius literatūros mainus. Iš referato paaiškėjo, kad dabar verčiami į lietuvių kalbą veikalai iš 30 svetimų kalbų: 12 sovietinių tautų ir 18 užsienio kraštų. Per metus "Vagos" leidykla išleidžianti apie 137 vertimus. Trūksta gerų vertėjų, ypač klasikinių veikalų iš originalų. Vertėjams stinga ne tik filologinio pasiruošimo, bet ir talento.

Paduodama įdomi vertimų statistika. Nuo 1965 iki 1970 yra išleistos 688 vertimų knygos. Iš jų rusų autorių 224 knygos, nerusų sovietinių autorių 102 knygos ir komunistinių užsienio kraštų 128 knygos. Taigi, komunistinė vertimų literatūra Lietuvoje siekia 66%, o rusų komunistinė literatūra palyginti su nerusų siekia 68,7%. Tuo būdu dabartinę Lietuvą yra užplūdusi rusų komunistinė literatūra, lygiai kaip ir rusų politrukai, kurie Lietuvą valdo. Kitų komunistinių Rusijos kraštų vertimai siekia 31,3%. Nors Rusijoje yra šimtai pavergtų tautų ir jų gyventojų skaičius siekia apie 50%, tačiau rusai, tariamasis "vyresnysis brolis", kiša savo nevykusius literatūros "produktus" jėga pavergtiesiems. Tai dvasinio kolonializmo pasėka.

Pažymėtina, kad vadinamų kapitalistinių kraštų vertimai taip pat parenkami pagal komunistų partijos generalinę liniją. Tai daugiausia buvusių ar esamų komunistų ar komunizmo simpatikų Vakarų pasaulio rašytojų veikalų vertimai. Jie sudaro Lietuvoje 34%. Be abejo, verčiami ir grynųjų klasikų, kaip Virgilijus, Dantė, Šekspyras etc., nes be jų negali būti ir komunistiniai rašytojai. Ir reikiapabrėžti, kad jie turi didžiausią pasisekimą Lietuvoje, kaip ir Lietuvos klasikais: Žemaitė, Maironis, Vaižgantas, Krėvė, Putinas, Sruoga...

Lietuvių literatūra pasak J. Marcinkevičių esanti verčiamą į 32 sovietinių tautų kalbas ir apie 20 užsienio kalbų. Rusų kalba lietuvių autorių 1969 m. pasirodė 14 knygų. Santykis 224:14 rodo, kad lietuvių rašytojai rusų yra labai skriaudžiami. Pabrėžtina, kad 4 rusų kalba knygos išleido "Vaga". Tik du lietuvių romanus išleido "Družba narodov", o kas kitus liet. literatūros vertimus išleido, nepasakyta. Tokie literatūriniai mainai lietuviams yra didžiai nuostolingi. Ypač, kad rusų vertėjai neturi elementariausio lietuvių literatūros ir kultūros pažinimo. Šie literatūriniai mainai vyksta pagal lietuvių priežodį: mainas - monas, kas apgavo, tas ir ponas. O "vyresnysis brolis" visuomet stengiasi savo jaunesnįjį brolių apgauti... Tau dūdelė o man kumelė...

Pasiekia lietuvių komunistų autoriai ir kitus kraštus: komunistinę Rytų Vokietiją, Vengriją, Rumuniją, Bulgariją ir Jugoslaviją. Bet vis tai komunistinė makulatūra.

Būdinga, kad lietuvių rašytojų draugijos susirinkime, kur J. Marcinkevičius laikė referatą, dalyvavo Maskvos delegatė Bela Zaleskaja, "Lietuvių Literatūros Tarybos" atstovė rusų sovietinių rašytojų sąjungoje. Taigi, ir lietuvių dabartinė literatūra negali apsieiti be maskvinio politruko.

Baigdamas noriu užakcentuoti, kad ir be Maskvos ir Vilniaus bolševikų lietuvių literatūra skina kelią į platųjį pasaulį. Vien Stp. Zobarsko "Manyland Books" leidykla išleido apie 20 lietuvių literatūros kūrinių. O pridėkim dar Buddensieg ir N. Rastenio "Metus", "Anykščių šilelį" vokiškai ir angliškai, tai mūsų klasikų raštai padarys didesnę išpūdį pasauliui, negu komunistiniai šlamėteliai komunistiniuose kraštuose.

JAU GALIT ATSIKVIESTI SAVO GIMINES IR DRAUGUS IŠ LIETUVOS Į AMERIKĄ

APMOKAMAS PATARNAVIMAS: Atkvieskit savo gimines jus aplankyti! Greitas mūsų teletype susisiekimas su Maskva suteiks jums žinias apie kelionės paruošimą. Atsilankykite arba skambinkite mūsų įstaigai gavimui pilnų smulkmenų!

GROGER TRAVEL BUREAU

152 THE OLD ARCADE TELEF. 621-6036
CLEVELAND, OHIO 44114

SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKŠTAS PALŪKANAS UŽ PADĖTUS
INDĖLIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Už įvairius taupymo sertifikatus moka

5 1/4% iki 6%

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20,000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

AMERIKOS LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS

6835 Superior Ave. Telef. 391-1143
Cleveland, Ohio

Kviečia visus tapti klubo nariais.

Palaiikdami Klubą — kartu paremsime Clevelando lietuvių organizacijas.

Penktadieniais galima vaišintis bulviniais blynais, dešromis, virtiniais ir kepta žuvimi. Kitomis dienomis įvairūs kiti valgiai.

Visi susitinkame Lietuvių Klube!

Saugus ir pelningas santaupų investavimas į nekilnojamąjį turtą

Jūs gaunate Kalifornijos valstybės įstaigose įregistruotą nuosavybės lakštą, be Jūsų sutikimo ar su Jumis neatsiskačius niekam neperleidžiamą. Dėl smulkesnių informacijų kreipkitės į mus, lietuvių įkurtą ir vadovaujamą investavimo Bendrovę

RŪTA Inc., 3002 Santa Monica Blvd.
Santa Monica, Calif. 90404
Tel.: (213) 828-7525

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LIETUVĖ MOTERIS CHICAGOJE

Lietuvių Tautiniai Namai maloniai kviečia Chicago lietuvius dalyvauti sekmadienių popietėse LTN būstinėje, 7108 S. Rockwell Ave. Pradžia 4 val. p.p.

1971 m. pavasario ir rudens ciklo popiečių tema: LIETUVĖ MOTERIS CHICAGOJE. Šios temos apimtyje dalyviai bus supažindinami su Chicago lietuve moterimi, jos kūryba, darbo bruožais ir atsiektais laimėjimais.

Pavasario ciklo sekmadienių popiečių programos dalyvės: kovo 28 d. dail. Eleonora Marčiulionienė, balandžio 18 d. rašytoja Nijolė Jankutė-Užubalienė, balandžio 25 d. aktorė Zita Kevalaitytė - Visockienė, gegužės 9 d. jaunosios poetės, gegužės 23 d. med. dr. Valerija Raulinaitienė.

BATUNO SUSIRINKIMAS

Balandžio 3 d., šeštadienį, 2 val. popiet, Maspetho lietuvių parapijos salėje, 64-14 56th Road, Maspeth, N. Y., šaukiamas BATUNO Lietuvių Sekcijos narių metinis susirinkimas.

Darbotvarkėje numatyta: apyskaitinis BATUNO veiklos pranešimas, BATU-

No ateities veiklos planai, artėjanti BATUNO 5-toji metinė konferencija, diskusijos, kandidatų į BATUNO direktoriatą rinkimai, lietuvių sekcijos valdybos rinkimai ir susirinkimo nutarimai.

Šis susirinkimas yra viešas. Todėl kviečiami visi dalyvauti kas nori pažinti BATUNą ir jo veiklą Jungtinėse Tautose.

• **Tautinių Šokių Institutas** rengia kursus naujiems tautinių šokių mokytojams paruošti.

Kursai prasidės liepos 5 dieną ir tęsis iki liepos 17 dienos, V. Jonyno vasarvietėje (Chesterton, Indiana). Kursantai bus pilnai aprūpinti visu išlaikymu, tačiau kelionių išlaidas turės apmokėti patys.

Norintieji kursus lankyti, prašomi pranešti raštu šiuo adresu: TAUTINIŲ ŠOKIŲ INSTITUTAS, c/o IRENA SILINGAS, 7222 South Whipple Street, Chicago, Illinois 60629.

BOSTON

• **Bostono Skautų "Grandis"** valdyba pasiskirstė pareigomis: pirm. Vyt. Eikinas, sekr. Liong. Izbickas, ižd. Leonas Rudžiūnas, ūkio vad. Juozas Biknaitis, tėv. kom. atstovas Alex Danasas ir sporto vadovas Algis Skabeikis.

"Grandis" rūpinasi skau-

LVS RAMOVĖ Clevelando skyriaus nariai kovo mėn. 7 d. informaciniame susirinkime aptarę antrojo dešimtmečio išsivijoje knygos išleidimui prisidėjimą ir nutarė surinkti 100 dolerių Čiurlionio ansamblio išvykai į Pietų Ameriką paremti.

Pirmoje eilėje iš kairės: K. Eidukaitis, A. Jonaitis, Jr., P. Mainelis, skyr. pirm. V. Knistautas, skyr. garbės narys Vladas Braziulis, Z. Tarutis, L. Staškūnas, Vytautas Braziulis, Antroje eilėje: P. Vaiginis, dr. K. Pautienis, K. Budrys, J. Vaičaitis, S. Astrauskas, J. Urbšaitis, I. Stankevičius, S. Mačys, L. Leknickas, K. Morkūnas, S. Lukas, P. Jurgutavičius, J. Žagaras, V. Januškis, J. Kaklauskas, J. Kažuba. Trečioje eilėje: J. Johansonas, J. Pauža, F. Eidimtas, J. Andrijauskas, A. Mikoliūnas, J. Carlos nuotrauka

tų tunto gerove ir yra išpareigojusi jam visokeriopai talkininkauti. Vieneto globoje yra burinis laivas kuriuo apmoko skautus bučiuoti.

DETROIT

GRAZIAI PAVYKO KAZIUKO MUGĖ

Kaziuko mugę surengta kovo 7 d. Lietuvių Namuose buvo sėkminga ir sutraukė daug svečių. Gabijos tunto tuntininkė Lilija Baukytė tarė žodį ir mugei atidaryti pakvietė LB Detroito apylinkės pirmininką Arūną Udrį. Kėstučio draugovės valgykla Minijos kavinė buvo pilnos ir, norint į jas patekti, reikėjo gerkai palaukti.

Skaučių ir skautų buvo gerai pasiruošę ir Kaziuko mugę savo gerybėmis buvo turtinga. Dovanų stalas buvo apkrautas įvairiomis ir gražiomis dovanomis, bet labai greit ištuštėjo. Kėstučio ir Mindaugo draugovių skautų staluose matėsi daug lietuviškų išdirbinių: kryžiai, Vytys, geležiniai vilkai su lietuviškais vėliavėlėmis ir Gedimino stulpais, bemačiant tuojau buvo išparduoti.

Neatsilikio nuo skautų ir skautės. Vilijos ir Birutės draugovių skautės irgi buvo turtingos ir pas jas galėjai gauti: skanumynų, gėlių, įvairių rankdarbių, o kas svarbiausių ir knygų. Labai gausus ir apkrautas stalas buvo Jurgio Gliados naujos knygos "Simas".

Laimė išbandyti irgi įvairių priemonių buvo. Reikėjo tik noro ir pinigų. Viduryje salės buvęs vežimas su riestainiais tuojau buvo ištuštintas. Viršuje balkone Mindaugo draugovės skautai turėjo įsirengę šaudyklę. Kaziuko mugės atidaryme dalyvavo ir skautų orkestras "Miško Broliai".

• Šv. Antano bažnyčioje nuo balandžio 18 d. šv. Mišios 12 val. nebus daugiau laikomas Lietuviškos mišios ir toliau bus laikomos 10:30 val.

• Amerikos Lietuvių Radijo Balso narių metinis susirinkimas įvyks kovo 21 d., 11:45 Lietuvių Namuose. Taip pat kovo 21 d., 1 val. Lietuvių Namuose įvyks Ramovėnų susirinkimas ir 20 metų veiklos paminėjimas. Po susirinkimo bendras pokalbis prie kavutės ir užkandžių.

• Detroito Lietuvių Organizacijos Centro susirinkimas šaukiamas kovo 28 d., 12:45 val. Lietuvių Namuose.

• Kultūrinė Kanados ir

Amerikos šaulių šventė Dainavoje įvyks birželio 13-20 d., o ne 12-30 kaip buvo skelbta.

A. Grinius

• **Detroito Lietuvių Kultūros Klubo** valdyba š. m. kovo 21 d., 3 val. p. p. Lietuvių Namuose šaukia skyriaus narių susirinkimą. Bus renkama valdyba, revizijos komisija ir aptariami ateities darbai.

Kviečiami dalyvauti ne tik nariai, bet ir svečiai ir norį įstoti nariais, nes klubo darbų yra daug ir reikia juos praplėsti ir pagyventi.

Ta pačia proga klubo valdyba nori suorganizuoti fotografų-mėgėjų skyrių prie kultūros klubo. Todėl kviečia atvykti visus fotografus — jaunus ir senus, kurie tik valdo foto aparatus. Fotografų darbai yra reikšmingi. Jie daug kultūrinį apraiškų yra užfiksavę, turi ir turės istorinės reikšmės. Organizuotai veikdami galės labiau įsieti į platesnę visuomenę ir parodyti atliktus darbus.

Po susirinkimo bus tradicinė kavutė. (am)

LONG BEACH

• **Long Beach Lietuvių Klubas** vasario 27 d. minėjo Lietuvos nepriklausomybės atstatymo sukaktį. Susirinko nemažas skaičius lietuvių. Minėjimą atidarė Klubo pirm. V. Tamošaitis.

Sol. Stasė Klimaitė-Pautienienė sugiedojo Amerikos himną, jai okomponuojant muz. O. Metrikienei. Invokaciją sukalbėjo dr. kun. Olšauskas.

Toliau programai vadovavo inž. Alfonsas Kontris. Pritaikintą minėjimui žodį tarė Lietuvos gen. konsulas dr. Julius J. Bielskis. Pagrindinę kalbą pasakė teis. Stasys Paltus.

Meninę programą atliko sol. S. Pautienienė, R. Jodykytė, B. Brazaitytė, R. Selinkaitė ir O. Metrikiene grupė: O. Deveikienė, J. Čekanauskienė ir R. Aukštikalnytė.

Amerikos Liet. Tarybai surinkta aukų 150 dol.

Minėjimas baigtas Lietuvos himnu. (dm)

ROCHESTER

PUIKUS BIRUTĖS PŪKELEVIČIŲ LITERATŪROS VAKARAS

Kovo 6 d. Rochesterio lietuvių kolonijoj įvyko L. B. Kultūros sekcijos suruoštas rašytojos ir aktorės Birutės Pūkelevičiūtės literatūros vakaras.

Vakarą atidarė ir viešnių pristatė rašytojas Jurgis

nia ir tarp savęs pasidalinti išpūdžiais.

Daugelis ši vakarą pavadino vienu iš išpūdingiausių ir maloniausių literatūros vakarų Rochesterijoje.

(oa)

WATERBURY

DAILĖS PARODA

Lietuvių Moterų klubas š. m. kovo mėn. 21 d., sekmadienį, ruošia dailės parodą šv. Juozapo parapijos salėje, John St., Waterbury, Conn.

Parodoje dalyvauja su kūrinių: Eugenija Bernotienė, Elena Jasaitienė, Jurgita Kovenė, Marg. Taruskienė ir kt.

Paroda atidara sekmadienį nuo 10 val. ryto ligi 6 val. vakaro.

SIMO PRISTATYMAS NEW YORKE

• **Jurgio Gliados knygos "Simas"** pristatymas įvyks kovo 21 dieną, 4 val. p. p. Knight of Columbus salėje, 86-22 85 St., Woodhaven, N. Y.

Pagrindiniu kalbėtoju bus rašytojas Pranas Naujokaitis.

PARDUODAMAS gerai veikiąs 16 vienetų motelis su 6 kambarių gyv. namu prie judraus kelio No. 1 prie Trentono, N. J. Dabartiniai šeimininkai išeina į pensiją. Teirautis adresu: Mineika, Mounts Brik Motel, Rt. 1, Trenton, N. J. 08648. (18-21)

INJECTION MOLDING
FOREMAN
EXPERIENCED ONLY
We have an immediate opening for full time permanent production foreman. If you are production minded call 313-294-7150 for an interview appointment.
POLY TECH PLASTICS
30450 Little Mack
Roseville, Mich.
(20-22)

DOVANŲ IR BRANGENYBIŲ PREKYBA

TERRA

Viskas iš kristalo, porcelano, sidabro, keramikos; tautodailiniai odos ir medžio darbai; Lietuvos linas, lietuviški paveikslai ir knygos, meniškos Hummel, Cappe, Lladro, Hutchenreuther, Anri ir kt. figūros ir kt.

14 Kt. ir 18 Kt. aukso apyrankės, sagės, medalionai, auskarai, kryželiai, grandinėlės; Longines ir Wittnauer laikrodžiai, paprasti ir auksiniai; didelis gintaro puošmenų, pradedant žiedais ir baigiant karoliais ir apyrankėmis, pasirinkimas.

Žiedai su deimantais, akvamarinais, amethystais, opalais ir visais kitais brangiaisiais ir pusiau brangiais akmenimis; taip pat kultūrinių perlų karoliai ir kiti papuošalai; ivory, koralai ir t.t.

Prekės importuotos iš įvairių Vakarų Europos kraštų, atraktyvios, aukštos kokybės, neaukštomis kainomis.

Mūsų adresas:

**TERRA, 3237 West 63rd Street,
Chicago, Illinois 60629.
Telefonas — 434-4660.**

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

Pranešu giminėms, draugams ir pažįstamiems, kad 1971 m. kovo 11 d. po ilgos ir varginančios ligos New Yorke mirė mano mylima motina

A. A.

MARIJA GRUŠNIENĖ

sulaukus 74 metų amžiaus.

Palaidota pirmadienį, kovo 15 d. po gedulingų pamaldų iš Angelų Karalienės bažnyčios Cypress Hills kapinėse.

Nuliūdę:

sūnus dr. Arnoldas Grušnys,
marti Gertruda ir anūkas
Tomas

Maironio Parko reikalų vedėjui

ALFONSUI KAUSEVIČIUI,

mylimai Mamytei Lietuvoje mirus, reiš-

kiame nuoširdžią užuojautą

Maironio Parko Valdyba

ir

Direktorių Taryba

Brangiam vyrui ir tėvui
A. A.

JONUI JONIKUI

mirus, nuoširdžiai užjauciu buvusią Sėsrijos Vyriausią Skautininkę v. s. MALVINĄ JONIKIENĘ ir visą šeimą

Akademikų Skaučių Draugovės
Centro Valdyba